Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 500

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 2 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1885 (Ն. Տ.) 14 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1885

5 ԶԻԼՀԻՃՃԷ 1302

40 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

غلطه‌ده نورادونکیان خانده اره‌ولك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

Les annonces sont reçues à l'EASTERN AGENCY
Karakeuy, Déirmén han

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան	դահեկան արծաթ		200
» » Վեցամսեայ	»	»	100
» » Եռամսեայ	»	»	50
Գաւառաց » եւ տեղական թղթատարով՝ տարեկան	»	»	240
Գաւառաց համար եւ տեղական թղթատարով՝ վեցամսեայ	»	»	120
Օտար երկիրներ, տարեկան	Ֆրանք		56
» » վեցամսեայ	»		28

Դուրս ղրկուած լրագրաց ճանբու ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է։ Խմբագրութեանս ղրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չ'տրուիր։

ԾԱՆՈՒՑՄՈՒՆՔ ԿԸՆԴՈՒՆՈՒԻՆ
ԻՍԴԸՐՆ ԷՃԷՆՍԻ
Գործակալութեան [illegible], Գարա-քէօյ, Տէյիրմէն-խան

Կ. ՊՈԼԻՍ
ՇԱԲԱԹ, 31 ՕԳՈՍՏՈՍ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՄԻԱՑ. ՆԱՀԱՆԳՔ. Սպիտակամորթներու և Չինացիներու պարբերական կռիւն այս օրերս աղետալի դէպքի մը տեղի տուաւ։ «Խաղաղականի Երկաթուղեաց Ընկերութիւնը» Չինացի գործաւորներ բերել տուած էր աշխատելու Ուայօմինի երկրին ածխահանքերուն մէջ, որք կը վերաբերին նոյն Ընկերութեան։ Սպիտակամորթք, բարկանալով որ իրենց հացը Չինացիներուն կը տրուի, զինեալ ընդդիմութիւն մը կազմակերպեցին։ 150 սպիտակամորթք նախընթաց շաբաթ օրը կոխեցին չինական թաղն, և հրամայեցին Չինացւոց մեկնիլ անմիջապէս։ Խեղճ Չինացիք, իրենց սպիտակամորթ հակառակորդաց սպառնալից երեւոյթէն սարսափահար, և չունենալով ո՛չ զէնք պաշտպան, փախան մօտակայ բլուրներն, հալածեալ սպիտակամորթներէն, որք գնտակի հարուածներով ինկան անոնց վրայ։ Չինաբնակ թաղն հրոյ ճարակ եղաւ, 39 տուներ հիմնայատակ քանդուեցան, և հանքին բովանդակ գործավայրն ապա յօդս հանուեցաւ, արտաքսմամբ ամեն Չինացւոց որք կ'աշխատէին անդ։ 4-500 Չինացիներէն որք հոն կային նախընթաց շաբաթ օր, ո՛չ ոք մնացած էր յաջորդ օրը։ Քաղաքապետը միջամտեց, բայց երբ ամեն ինչ լմնցած էր։ —Թայմզին թղթակիցը կը պատմէ թէ արտաքսեալ Չինացւոց թիւն է 500, և թէ 100 չինական տուներ կրակի տրուած են։ 18 Չինացւոց դիակներ արդէն գտնուած են յաջորդ օրն, և նոյնչափ մ'ալ փլատակաց ներքեւ մնացած կը կարծուի։ Չինացիք մօտակայ անտառ մը ապաստանած են, ուր բնաւ ուտելիք չունին, և մինչեւ որ կառավարութիւնն անոնց օգնութեան հասնի, կը վախցուի թէ քանի մը տասնեակ թշուառներ ալ սովամահ պիտի կորսուին անդ, քանի որ չեն համարձակիր դուրս ելնել։ Ականատեսներ Չինացւոց հալածումը կը նկարագրեն որպէս անագորոյն ջարդ մը անպաշտպան գործաւորներու՝ ձեռամբ լաւ զինեալ և կատաղի հակառակորդներու։— Նոյն թղթակից սեպտ. 4ին իբրեւ նորագոյն և ստուգագոյն լուր կ'իմացնէ թէ սպանեալ Չինացւոց թիւն էր 50 և թէ Չինացիք ոմանք ալ հրոյ ճարակ եղած են։ Կեդրոնական Կառավարութիւնը, բաւ չհամարելով Ուայօմինի կառավարչին ձեռք առած միջոցներն, և իրաւամբ վախնալով թէ սպիտակ (ամերիկացի կամ եւրոպացի) գործաւորաց կատաղութիւնն ևս առաւել աղետալից փորձանքներ կրնայ բերել անպաշտպան Չինացւոց գլխուն, Դաշնակցային զօրքեր ճամբայ հանած է անմիջապէս։

Այսպիսի դէպքեր շատ անգամ տեղի կ'ունենան Միաց. Նահանգաց մէջ։ Թէեւ կառավարութիւնը Չինացւոց ներածումն ու գործածումն արգիլած կամ սահմանափակած է, և մանաւանդ կազմակերպեալ Նահանգներու մէջ գրեթէ բնաւ Չինացի չի կրնար գործածուիլ, բայց արդէն երկրին մէջ գտնուող Չինացւոց հետ ամերիկացի գործաւորք յաճախ կռուի կը բռնուին։ Սպիտակամորթք սուղ կ'աշխատին, զի լաւ կ'ապրին, մինչ Չինացիք շատ խեղճ և սակաւապէտ կեանք մը կը վարեն, և հետեւապէս ոչինչ թոշակներով կ'աշխատին։ Իրենց վաստկած դրամն երկրին մէջ չեն սպառեր, այլ պահելով կը ղրկեն Չինաստան։ Եւ ինչպէս Ռուսիոյ, Բրուսիոյ, Հունգարիոյ և Ռումանիոյ մէջ Հրեայք կը հալածուին գրեթէ համանման պատճառներով, Միաց. Նահանգաց մէջ ալ Չինացիք կը հալածուին։ Այս իրողութիւն փաստ մ'ևս է ի հաստատութիւն այն տեսութեան թէ Հրէից դէմ Եւրոպիոյ մէջ յուզեալ նախապաշարմունք ո՛չ այնչափ կրօնային են, այլ տնտեսական են, այսինքն հացի խնդրէն ծագում կ'առնուն աւելի, քան Խաչելութեան պատմութենէն։

ՖՐԱՆՍԱ. Հանրային կրթութեան և և կրօնից նախարար Պ. Կոպլէ շրջաբերական մ'ուղղած է Ֆրանսայի Եպիսկոպոսաց, յորում կ'ըսէ.

«Երբ ընտրական գործողութեանց սկսուելու վրայ է, ձեր ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմ այն ուղղութեան վրայ, զոր հարկ է որ յանձնարարէք ձեր կղերին։ Իբրեւ քաղաքացիներ և տուրք վճարողներ, եկեղեցական պաշտօնեայք ամեն ընտրողաց պէս ստուգիւ իրաւունք ունին իրենց յատուկ կարծիքներ և քուէներ ունենալու։ Բայց այն ազդեցութիւն զոր իրենց պաշտամանց շնորհիւ ունին ժողովրդեան վրայ, և մարդկան մտաց վրայ իրենց ունեցած իշխանութեան մասնաւոր բնութիւնը՝ քաղաքային իրաւանց կիրառութեան մէջ իրենց վրայ հարկ կը դնեն վերապահութիւն և զգուշաւորութիւն մը, զոր չեն կարող անտես առնել առանց վնաս պատճառելու հանրային խաղաղութեան։ Իրենց պաշտօնական գործողութեանց մէջ չեն կրնար շեղիլ ամենակատարեալ չէզոքութենէ, և իրենց դիրքէն օգուտ չեն կրնար քաղել միջամտելու համար ընտրական կռիւներու, առանց թերանալու իրենց սպարտաւորութեան մէջ դէպ ի Պետութիւնն և առանց վնասելու իրենց եկեղեցական բնութեան և իրենց յանձնուած կրօնային շահերուն։»

Հանրապետական նախարար մը հարկ կը զգայ միշտ այսպիսի խրատ պատուէրներ տալու, գիտնալով որ եթէ ֆրանսացի եկեղեցականք ազատ թողուին, միապետական ընտրելիներու յաջողութեան կը նպաստեն անխտիր, և ոգւով չափ կը հակառակին հանրապետական ընտրելիներու։ Մինչ Թագաւորութիւնն ու Կայսրութիւնն իրենց իշխանութիւնը կանգուն պահելու համար կղերին վրայ կը կրթնէին, Հանրապետութիւնը շնորհապարտ կը մնայ կղերին եթէ չմիջամտէ քաղաքական գործերու, ո՛չ ինպաստ ո՛չ ալ ընդդէմ Հանրապետութեան։

—Ընտրական պայքարն, որ սկսած է Ֆրանսայի մէջ, արդէն յանգեցաւ . . . եթէ ո՛չ հանրապետականաց վերջնական յաղթանակին, գո՛նէ մենամարտի մը, որ Հանրապետութեան չափ անբաժանելի մէկ երեւոյթը լինել կը թուի Ֆրանսական բնաւորութեան։ Ծայրայեղ Հանրապետականք ժողով մ'ըրին ի Մանդ, քաղաքական վիճակին վրայ խօսելու և իրենց նոր Երեսփոխանն որոշելու համար։ Ամեն բանէ յառաջ դիւան մը պէտք էր կազմել. նախագահութեան երկու թեկնածուներ կային. Պ. Հէվր ստացաւ 250 քուէ, մինչ Պ. Լըգօտի՝ 100 միայն։ Պ. Լըգօտի «Խարդախութիւն է» պոռաց։ Աստի ծագեցաւ անկարգութիւնը։ Դիւանին անդամներէն Պ. Տրէյֆիւս կարգապահութեան կոչում ըրաւ զյանուն ընդհանուր քուէարկութեան, որ արժանապատուութիւնը պէտք չէր վիրաւորել։ Այս դիտողութեան վրայ, բռնակռիւ մը տեղի ունեցաւ ի մէջ Պ. Լըգօտի որդւոյն և Պ. Տրէյֆիւսի, որ ապտակ մը զարկաւ Պ. Լըգօտի, որ որդին ծանոյց անմիջապէս թէ «վկայները պիտի ղրկէ»։ Հետեւեալ օրն, ուրեմն, Պ. Տրէյֆիւս և Պ. Լըգօտի որդին մենամարտեցան սրով, և սա վիրաւորեցաւ թեւէն։ Բժիշկներն յայտնեցին թէ մենամարտի շարունակումն անկարելի էր, և վկայներն յայտարարեցին թէ «երկուց կողմանց պատիւը գոհացում ստացած է»։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՉԻՆ. Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ, Աւստրիոյ գլխաւոր ազատական թերթը, նշանաւոր յօդուածի մը մէջ զոր նուիրած է քննելու Անգլիոյ յարաբերութիւններն աշխարհի միւս մասանց հետ, կ'ընէ սա դիտողութիւններ.

«Այն ծանր դեր, զոր դարերէ հետէ Անգլիա պարտաւորուած է ի գործ դնել քաղաքական աշխարհին մէջ, կը պահանջէ իմացական, Փիզիքական և տնտեսական այնպիսի մեծ ոյժեր, զորս ցարդ ո՛չ մէկ ազգ ի հանդէս բերել կոչուած է։ Տէրութիւնն ուր կ'իշխէ Անգլիոյ Թագուհին և Հնդկաստանի Կայսրուհին, տարածութեամբ յոյժ գեր ի վերոյ է Հռովմէական նախկին Տէրութենէն. բայց հակառակ իւր անհուն տարածութեան, հակառակ Իռլանտայի վիճակին որ բաց վէրք մ'է Անգլիոյ կողին վրայ, միակ իրական վտանգն Անգլիոյ դէմ՝ կուգայ Ռուսիոյ կողմէ, և այս վտանգի առաջքն առնլու համար, բերդերու հսկայական շարք մը ահա կը կառուցուի Հնդկաստանի սահմանագլխոց վրայ։ Բայց ինչ որ՝ եթէ ստուգիւ՝ այս բերդերու կառուցումէն աւելի կարեւոր է, Մեծին Բրիտանիոյ և Չինաստանի միջեւ նիզակակցութեան մը գոյացման լուրն է։ Այդպիսի համաձայնութիւն մը պիտի պարտաւորէ զՌուսիա նոր աշխարհակալութեան մը հետեւելու Արեւմտից կողմ։ Նիզակակցութիւնն այնպիսի երկու մեծ Տէրութեանց որք հաւասարապէս թշնամի են Ռուսիոյ, պիտի ապահովէ ո՛չ միայն Եւրոպիոյ, այլ նաեւ բովանդակ աշխարհի խաղաղութիւնն։ Այլ զիարդ և լինի իրողութիւնը, սա ստոյգ է կատարելապէս թէ Մեծին Բրիտանիոյ քաղաքականօրէն անկումն, որ եւրոպական քննադատներու կողմէ բարձրաձայն կը հռչակուէր վերջերս, կարի յոյժ հեռի է դեռ։»

Պ. ԿԼԱՏՍԹՈՆ. Անգլիացի մեծանուն աշխարհավարն յոյժ բարձր գաղափար մը կազմեր է Նորվեկիացի ժողովրդեան վրայ, իւր վերջին ուղեւորութեան առթիւ։ Մինչ Պէրկէն աւանն իջած էր, շատ հարցափորձներ ըրեր է Նորվեկիոյ կապակցութեան վրայ ընդ Շուէտի, Նորվեկներուն կառավարման վրայ, ժողովրդեան վիճակին վրայ և Նորվեկեան բողոքական եկեղեցւոյն ծխակատարութեան վրայ. որովհետեւ Անգլիոյ նախորդ նախարարապետն է ո՛չ միայն երեւելի քաղաքագէտ մը, ելմտագիտական հաղուագիւտ հանճար մը, քաջ հելլենագէտ և հնագէտ մը, այլ նաև . . . ներհուն աստուածաբան մը, որ ստուար հատորներ հրատարակած է եկեղեցական նիւթերու վրայ, ինչպէս հրատարակած է քաղաքական բանախօսութիւններ և հմտալից աշխատութիւններ Հոմերոսի վրայ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ. Պուլղար գիւղացւոյն վիճակը նախանձելի է, եթէ Ռուսճուգի անգլիացի հիւպատոս Պ. Տալրիէլի տեղեկութիւնք ճիշդ են։ Վիճակագրութիւն չկայ Պուլկարիոյ մէջ, և չպիտի լինի մինչեւ որ ճիշդ կալուածագրութիւն մը կատարուի։ Բայց, ըստ չափու իրենց կարողութեան, պուլկար գիւղացիք կրնան երեք կարգի բաժնուիլ. Առաջին կարգի գիւղացիք, որք ունին իբր 80 «տէօնիւմ» (արտավար) մշակելի հող. երկրորդ կարգի, որք ունին իբր 50 արտավար, և երրորդ կարգի, որք ունին իբր 30 արտավար։ Մեծագոյն մասն պուլկար գիւղացւոց է երկրորդ կարգին մէջ, և քանզի սով. արտավար մը 2,675 քառ. եարտա է, 50 արտավարի տէրը կը համարուի 27 ²/₃ անգլ. ակրոն հող ունեցող։ Կան գիւղացիք որք ունին մինչեւ 200 արտավար. այլ սոքա առանց վարձկան մշակի չեն կրնար մշակել իրենց հող, և այսպէս նման են անգլ. վարձակալ ագարակատէրերուն։ Կան նաեւ միայն 10 արտավար ունեցող Պուլկարներ, որք չեն կրնար ապրիլ միայն իրենց հողին մշակմամբ։ Ենթադրելով թէ գիւղացի մ'ունի 27 ²/₃ ակրոն մշակելի հող, ամեն տարի սորա երկու երրորդը մշակելով զանազան արմտեօք, մէկ երրորդը կը թողու անմշակ, որով ամեն տարի հունձք կը ստանայ 18 ¹/₃ ակրոնէ։ Իբրեւ յաւելուած, ունի փոքր մարգագետին մը խոտ քաղելու, իրաւունք ունի նաեւ փայտ կըտրելու գիւղին անտառէն, ուր արածելու կը ղրկէ իւր դուար։ Ամփոփելով, պուլկար գիւղացիք ունին ընդհանրապէս, իբրեւ բացարձակ տէր, 27 ²/₃ ակրոն մշակելի հող. 1 ակրոն մարգագետին, նաեւ այգի 3 ակրոն. գումար, 31 ²/₃ ակրոն։ Իսկ գիւղացիք հասարակաց ունին, գիւղացւոյ գլուխ, արօտավայր 2 ակրոն, անտառ 3 ¹/₃ ակրոն. գումար այն հողերու որոց վրայ անձնիւր գիւղացի իրաւունք ունի,— 37 ակրոն. (1 ակրոն երկու արտավարէն քիչ մը պակաս է)։ Պուլկար գիւղացւոյն այս առաւելութիւնք յաչս անգլիացի գիւղացիներու նախանձելի կը կացուցանեն զնա։ Բայց իւր առաւելութիւնք հոն չեն վերջանար։ Պուլկար գիւղացի մը 50 արտավարնոց ագարակ մը կը մշակէ երկու եզով, որոց արժէքն է 30 անգլ. ոսկի. աւելցուր ասոր վրայ կով մը, 10 ոսկի. 1-2 հորթ, 10 ոսկի. և հաւերէն։ Ցորենը ծեծելու գործածուող ձիոց երամն հասարակաց է։ Վերջապէս, պուլկար գիւղացւոյն մէկ մեծ առաւելութիւնն այն է որ իւր բնակարանը կրնայ շինել առանց դուրսէն բան գնել պարտաւորելու, արդէն պատրաստի ունեցած նիւթերովը։ Պուլկար գիւղացին ընդ ամենն 5 անգլ. ոսկւոյ չափ ծախք ընելով կը շինէ բնակարան մը, որ անգլիացի բազմաթիւ հողագործ մշակներու հիւղակներէն շատ աւելի յարմար է բնակութեան։

ԱՒՍՏՐԻԱ. Պատրաստութիւնք կը կատարին մեծ ժողովի մը, զոր Ստորին Աւստրիոյ գիւղացւոց պատգամաւորութիւններ պիտի կազմեն ի Վիեննա, սեպտ. ամսոյս մէջ։ Այս ժողովրդային գումարում նոր բան մը պիտի լինի Աւստրիոյ քաղաքական պատմութեան մէջ։ Գիւղացւոց նպատակն է նշաւակել ընտրական այժմեան օրէնքն, որուն համեմատ գիւղերու մէջ Երեսփոխանք պէտք է ընտրուին երկաստիճան քուէարկութեամբ։ Հողագործ ընտրողք կը սկսին խորհիլ թէ իրենց քաղաքացի եղբարց հետ նոյն արտօնութիւններն ունենալ իրենց իրաւունքն է։ Այս գեղջկային ցոյցի պարագլուխք գրգռիչ լեզու չեն գործածեր։ Կը ծանուցանեն, ընդհակառակն, թէ կը փափաքին բարեկարգ ժողով մը կազմել, բանաւոր վիճաբանութիւններ ընել, այնպէս որ կառավարիչ դասերն հասկնան թէ գիւղացի տարրն ևս գործնականապէս և լրջօրէն կը զբաղի քաղաքական խնդրով, և լիովին յարմար է քաղաքական հաւասար իրաւունք վայելելու քաղաքացւոց հետ։

—Աւստրիական կառավարութիւնն որոշեց որ եթէ Չեխերուն և Գերմաններուն միջեւ ցեղային հակակրանաց արտայայտութիւնք նորոգին և նոր կռիւներ ծագին, բովանդակ Պոհեմիա զինուորական օրէնքի ներքեւ դրուի։

—Սերպիացի Նախարարի մը որդին անցեալ շաբթու Վիեննայի մէջ դատապարտեցաւ միամսեայ բանտարկութեան, ինչ ինչ խարդախութեանց համար։ Առաջին անգամն չէր որ պատժական դատարանի մը կը ներկայանար։

—Կալիցիոյ Կլեմպոքա գիւղին մէջ ամբողջ հրեայ ընտանիք մը խողխողեցաւ։ Ոճրագործք կացինով և դանակով սպաննեցին պանդոկապետ մը, նորա կինն, որդին, աղջիկը, քեռորդին և սպասաւորն։ Ուրիշ մէկ զաւակը գտնուած է մահամերձ վիճակի մէջ անդամատեալ և անզգայ։ Ոճրագործք կողոպտեցին տունը, բայց փոքր մանկիկ մը, և մին 10 միւսը 13 տարեկան երկու աղջկունք, որք անկողիններու տակ պահուըտեր էին, կրցան ազատիլ ջարդէն։ 14 ոստիկանք արձակեցան ոճրագործաց ետեւէն։ Խեղճ որբերուն տուած նկարագրութեան համեմատ, մօտակայ գիւղերէն չորս գիւղացիք ձերբակալեցան իբրեւ հեղինակ սոյն զարհուրելի ոճրագործութեան։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ. Անգլօ-հնդիկ բանակին նորընտիր ընդհանուր հրամանատար Սըր Ֆրետէրիք Ռօպէրդս զօրապետը կ'առաջարկէ սոյն բանակի վրայ աւելցնել 10,000 անգլիացի և 17,000 հնդիկ զօրք ամեն տեսակէ։

ԿԱՒԿԱՍԻԱ. Ժէնի Սիվիլ գիտական թերթը կը հրատարակէ ուշագրաւ ծանօթութիւններ Կաւկասիոյ նաւթային արտադրութեան վրայ։ Պագուի շրջակայքը կան 400 հորեր, որոց կէսն եւեթ կը բանեցնեն առ այժմ։ Վերջին երեք ամաց մէջ արտադրուած նաւթն (յորմէ քարիւղ կը շինուի) էր 800,000 տակառաչափ 1882ին, 1,000,000 տակառաչափ 1883ին, և 1,300,000 տակառաչափ անցեալ տարի։ Գրեթէ այս նաւթի ամենքն ալ կը գործածուի կանթեղի քարիւղի շինելու Պագուի գործարանաց մէջ իսկ. և գրեթէ մէկ չափ լաւ քարիւղ կը հանուի երեք չափ նաւթէ։ Կան 159 նաւթի զտարանք ի Զօրնի Կորոտ (Սեւ Քաղաք), մերձ ի Պագու։ Անցեալ տարի օտար երկիրներ ղրկուեցան 200,000 տակառաչափ կանթեղի քարիւղ, 190,000 երկրորդ կարգի իւղ, և 500 տակառ նաւթի մնացորդ։ Այս գումարներ, բաղդատմամբ 1882 և 1883 տարւոց, թեթեւ աճում մը կը ցուցնեն։

ԼՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ. Բարիզի երկու հանրածանօթ միապետական թերթեր, Քօնսթիթիւսիօնէլ և Բէյ, անցեալ չորեքշաբթի անուրդի հանուելով վաճառեցան, և մին 60,000, միւսը 100,000 Ֆր. հանուելէ յետոյ, Տիկին Ժիպլա անուն հարուստ կին մը զանոնք գնեց, իւրաքանչիւրին 100 ական Ֆր. աւելի տալով։

ՃԱՓՈՆՑԻՔ Ի ԵՒՐՈՊԱ. Այս մի քանի ամսոց մէջ, երկու Ճափոնցիք քրիստոնէութիւն ընդունելով մկրտեցան Պերլինի բողոքական եպիսկոպոսական եկեղեցւոյն մէջ։ Վերջին կրօնափոխութիւն մը 15 օր յառաջ տեղի ունեցաւ. Ճափոնցի երիտասարդ բժիշկ մը, բժշկական վկայագիրն ստանալուն, մկրտեցաւ նմանապէս, և ապա Ճափոն վերադարձաւ։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՉԻՆ. Ռուսիոյ և Չինաստանի միջեւ վէճի նորագոյն առիթը կ'ընծայէ հարուստ ոսկեհանք մը, որ գտնուած է Ամուր գետին չինական եզերքին վրայ, և որ կը խոստանայ Նոր Քալիֆօրնիոյ մը վերածել աշխարհի այդ յոյժ մոռցուած անկիւնը։ 4,000 Սիպիրցի հանքահաններ և այլ ռուսական հպատակք վազեցին գացին ոսկեշատ վայրն, և նոյն թուոյն կրկինը կամ եռապատիկը Չինացիներ ալ հոն հասան նոյնչափ արագօրէն։ Տարակոյս չկայ թէ այս Նոր Քալիֆօրնիա չինական ստացուածք է։ Ռուսք սկզբամբ կ'ընդունէին զայս, և Խազախ պահակներ զետեղած են սահմանաց վրայ, ռուսահպատակներուն չինական հողի վրայ անցնիլն արգիլելու համար, «որովհետեւ Չինացիք անգթաբար կը վարուին ռուսահպատակ հանքահաններու հետ», բայց իրօք որովհետեւ ռուսական հանքերուն լքմամբ ռուս կառավարութեան հասոյթք կը նուազին։ Չինացիք ևս Մանչուրիացի հեծելազօրք հաստատած են սահմանաց վրայ, «որովհետեւ Չինացիք կարող են բանեցնել իրենց հանքեր, առանց ո՛և է օտար օժանդակութեան»։ Բայց

— 143 —

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՎԷՐՆ

ԿՐԱՆԹ ՆԱՒԱՊԵՏԻՆ ՈՐԴԻՔՆ

ԳԼՈՒԽ ԺԱ.

ԹԱՒԲՈՅ ԼԻՃԸ

Ամրոցին յանգող արահետը փորմիոնի դաշտերուն մէջէն կ'անցնէր, ուր այլ և այլ գեղեցիկ ծառոց պուրակներ ալ կային, միայուն տերեւներով և կարմիր հատապտուղներով «դայգաթիա»ներ, աւստրալիական «տրակինա»ներ որոց գագաթը կաղամբաւոր արմաւենւոյն տեղը կը բռնէ առաւելապէս, և «հուխու»ներ, որք կերպասները սեւի ներկելու կը ծառայեն։ Ոսկեփայլ փետուրներով խոշոր աղաւնիներ, մոխրագոյն անծեղներ և կարմրորակ տարմահաւեր, թուփերուն մէջէն վեր թռան՝ երբոր բնիկները մօտեցան։

Բաւական երկար պտոյտէ մ'ետքը, Կլէնարվան, տիկին Հէլէնա, Մարի Կրանթ և ընկերք բանին ներսի կողմը հասան։

Այս ամրոց, տասն-հինգ ոտք բարձր հաստատակուռ ցցապատնէշներու առաջին որմով մը շրջապատեալ էր. ցիցերու երկրորդ գիծ մ'և ուռենեաց ծերպաւոր պատուար մը կը փակէր երկրորդ միջավայրն, այսինքն բանին տարածքն, որոյ վրայ մաորիական շէնքեր կառուցեալ էին և քառասունի մօտ հիւղեր չափակցապէս տրամադրեալ։

Կալանաւորք հոն մտած ժամանակ սոսկալի տպաւորութիւն մ'զգացին՝ երկրորդ շրջափակին ցիցերը զարդարող մարդկային կառափները տեսնելով։ Տիկին Հէլէնա և Մարի Կրանթ աչքերնին անդին դարձուցին՝ զարշելով մանաւանդ քան թէ սարսափելով։ Այն կառափունք պատերազմին մէջ ինկեալ թշնամեաց գլուխներ էին, որոց մարմինք կերակուր եղած էին յաղթողաց։

Աշխարհագիրն այսպէս ճանչեց զանոնք իրենց խոռոչացեալ և անաչք կապիճներէն։

Եւ արդարեւ, այդ զինուորական պետերուն աչերը կերուած էին. իսկ կառափներուն ուղեղը պարպելէ և մորթը քերելէ զկնի, քիթն իւր տեղը կ'ամրացնէին մանր տախտակի կտորներով, ռունգերը փորմիոնով կը թխէին, բերանն ու կոպերը կը կարէին, և ապա փուռը դնելով երեսուն ժամ ծխոցի կ'ենթարկէին։ Այսպէս պատրաստուելով, այդ կառափք անսահմանաբար կը պահուին առանց աւրուելու կամ խորշոմելու, և յաղթանակի նշաններ կը կազմեն։

Մաորիք իրենց բուն պետերուն կառափներն ալ կը պահեն, բայց անոնց աչերը կը մնան կապիճներուն մէջ և կը նային։ Նոր-Զելանտացիք պանծանօք կը ցուցնեն զանոնք, դեռատի մարտիկներուն ըսքանչացման կը ներկայեն, և հանդիսաւոր արարողութեամբք կը մեծարեն։

Բայց Քայ-Քումուի բանին մէջ, թշնամեաց կառափները միայն կը զարդարէին զայդ սոսկալի թանգարան, և անդ՝ անշուշտ՝ մէկէն աւելի Անգլիացիք, դատարկ ակնակապիճներով կ'աւելցնեն Մաորի պետին հաւաքածոյն։

Քայ-Քումուի տնակը, շրջապատեալ քանի մը նուաղ կարեւոր հիւղերէ, բանին խոր կառուցուած էր, ընդարձակ բաց գետնի մ'առջեւ, զոր Եւրոպացիք «ճակատամարտի դաշտ» կրնային կոչել։ Տնակը ցիցերու զօդուած մ'էր ոստերու հիւսքով պատած և ներսի կողմէն փորմիոնէ սրահակներով ծածկուած։ Քսան ոտք երկայնութիւն, տասն-հինգ ոտք լայնութիւն և տասն ոտք բարձրութիւն՝ երեք հազար խորանարդ ոտնաչափ բնակարան մը կ'ընծայէին Քայ-Քումուի։ Զելանտացի պետի մը բնակութեան համար աւելի պէտք չկար։

Միակ մուտք մ'ունէր տնակը։ Բուսական թանձր հիւսքով շինուած հեծանաւոր փեղկ մը դրան տեղ կը ծառայէր։ Ծածքը բուաձեւ դուրս երկնցած էր, և հեծանակներուն ծայրը պատկերներ քանդակուած էին։ Տնակին ճակատը՝ տերեւներ, խորհրդաւոր պատկերներ, ճիւաղներ և պաղքանդակներ, վերջապէս բնիկ դրուագչի մը մկրատէն ծնած հետաքրքրաշարժ խառնակոյտ մը կ'ընծայէր այցելուներուն ըսքանչացման։

Իսկ ներսի կողմը, գետնէն կէս ոտք բարձր սալայատակ մը կար կաւեալ հողէ։ Քանի մը եղեգնեայ վանդակներ, և չոր պտերներով լցուած ակումբներ, որք «Թիփա» կոչուած տունկի մ'երկայն և դիւրաթեք տերեւներէն հիւսուած փսիաթով մը ծածկեալ էին, անկողնոյ տեղ կը ծառայէին։ Մէջտեղը քարէ ծակ մը վառարան կը կազմէր, և ծածքին վրայ բացուած ծակ մ'ալ ծխնելոյզ։ Կրակին ծուխն, երբոր ըստ բաւականի թանձրանար, կը հաճէր վերջապէս օգուտ քաղել ծածքին վրայի ծակէն, ամենագեղեցիկ սեւ ներկ մը թողլով տնակին որմերուն վրայ։

Տնակին քով շինուած էին նախ՝ պետին շտեմարաններն, ուր իւր նպարները կը պահուէին, այսինքն փորմիոնի, պատատի, թարոյի և պտերի հունձքերն. երկրորդ՝ փուռերն, ուր այս զանազան ուտեստք կ'եփուէին տաքցած քարերու միջոցաւ։ Բիչ մը հեռուն կը մակաղէին այծեր ու խոզեր, հաղուագիւտ սերունդք այն օգտակար կենդանեաց, զորս Քուք տարած և կլիմային ընտելացուցած էր։ Շուներ կը վազվզէին մի կամ միւս կողմ, իրենց նիհար ուտելիքն որոնելով։ Իբրեւ Մաորիներուն հանապազօրեայ սնունդին ծառայող կենդանիք՝ լաւ չէին խնամուեր։

Կլէնարվան և ընկերք մէկ նայուածով տեսեր էին այս ամենը։ Թափուր տնակի մը քով կեցած կ'սպասէին պետին քմահաճ կամաց, մինչդեռ միւս կողմէ խումբ մը ջատուկներ ամեն թշնամանք կը տեղային անոնց վրայ։ Այդ հարպիներուն(*) վոհմակ կը շրջապատէր զանոնք, բռնցի կ'սպառնար, կ'ոռնար ու կը պոռչտէր։ Քանի մ'անգլիերէն բառեր, անոնց խոշոր շրթունքէն դուրս պրծելով, բացորոշապէս նշմարել կուտային թէ անմիջական վրէժխնդրութիւն կը պահանջէին։

Այն կառանչներուն և սպառնալեաց մէջ, տիկին Հէլէնա առերեւոյթ հանդարտութիւն մը կը կեղծէր, որ սրտին մէջ տեղի չէր կրնար ունենալ։ Այդ քաջասիրտ կին Լորտ Կլէնարվանի պաղարիւնութիւնը չխանգարելու համար, դիւցազնական ճգամբ կը զսպէր ինքզինք։ Խեղճ Մարի Կրանթ ալ թալուկ կ'զգար, բայց Ճօն Մանկլս կը քաջալերէր զայն, և պատրաստ էր զայն պաշտպանելու համար՝ իւր կեանքը տալու։ Ընկերներն ալ զանազան զգացմամբ կը կրէին հայհոյութեանց և սպառնալեաց տեղատարափը, ոմանք հազարապետին պէս անհոգութեամբ, ոմանք ալ Բականէլի պէս հետզհետէ զայրանալով։

Կլէնարվան ուզելով ազատել զտիկին Հէլէնա այդ կատաղի մեգերաներուն թշնամանքէն, ուղղակի Քայ-Քումուի քով գնաց և ժանտատեսիլ խումբը ցուցնելով.

—Վռնտէ զասոնք, ըսաւ։

Մաորի պետն ուշադրութեամբ իւր կալանաւորին նայեցաւ առանց պատասխանելու. յետոյ ձեռքի շարժմամբ մը լռեցուց ոռնացող խուժանը։ Կլէնարվան գլուխը խոնարհեցուց ի նշան շնորհակալեաց, և ծանրաքայլ վերադարձաւ իւրայնոց քով։

Նոյն միջոցին հարիւրի չափ Մաորիք գումարուած էին բանին մէջ, ծերեր, չափահասներ, պատանիներ, ոմանք հանդարտ, բայց տխուր, Քայ-Քումուի հրամաններուն սպասելով, ոմանք ալ վերջին կռիւներուն մէջ ազգականաց և բարեկամաց վրայ ողբ կոծ ընելով։

Ուիլիըմ Թոմսընի հրաւէրով ոտք ելնող համայն պետերէն Քայ-Քումու միայն կը վերադառնար ի Թաւբոյ լիճ, և ամենէն առաջ նա կը գուժէր իւր ցեղին թէ ազգային ապստամբութիւնն յաղթուեր էր ստորին Ուայքաթոյի դաշտերուն մէջ։ Իւր հրամանին տակ երկրին պաշտպանութեան դիմող երկու հարիւր մարտիկներէն հարիւր յիսունը ետ չէին դարձած։ Եթէ ոմանք գերի ընկած էին Անգլիացւոց ձեռք, շատերը, պատերազմի դաշտին մէջ դիտապաստ ընկած, ո՛չ եւս պիտի կրնային վերադառնալ իրենց նախնեաց երկիրն։

Այս էր այն բուռն թաղծութեան պատճառն, որով բովանդակ ցեղն զգածուեցաւ Քայ-Քումուի վերադարձած ժամանակ։ Դեռ բան մ'իմացուած չէր վերջին պարտութեան վրայ, և աղէտալի գոյժն յանկարծակի պայթեր էր։

Վայրենեաց մէջ՝ բարոյական կսկիծը Փիզիքական ցոյցերով կը յայտնուի միշտ։ Այս պատճառաւ, մեռեալ մարտիկներուն ազգականներն ու բարեկամները, մանաւանդ կանայք, իրենց երեսն և ուսերը կը խզրատէին սուր խեցիներով. արիւնը կը ցայտէր և անոնց արտասուաց հետ կը խառնուէր։ Խորագոյն վէրքերը դառնագոյն կսկիծներու նշանակ էին։ Թշուառ Զելանտացիք, արիւնաշաղախ և մոլեգնեալ, սոսկալի տեսք մ'ունէին։

(Շարունակելի)

(*) Անուն երեք առասպելեալ խառնագազանաց, որ կնոջ դէմք և անգղի մարմին ու ճիրաններ ունէին։

Ռուսսկի Կուրիէրին Թղթակիցը կը կարծէ թէ Մանչուրիացի իշխանութիւնք իրենց զօրքեր հաստատած են սահմանաց վրայ՝ Թոյլ չտալու համար որ Խաղախներն աւելի յառաջանան և չինական Քալիֆօրնիան գրաւեն յանուն Չարին, որպէս երկիւղ կայ թէ մտադիր են ընել Ռուսերը ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երէկ մայրաքաղաքիս բոլոր եկեղեցեաց մէջ հոգեհանգստեան պաշտօններ կատարեցան ի հանգիստ հոգւոյ Երուսաղեմայ հանգուցեալ Ս. Պատրիարքին ։

Երուսաղեմայ մէջ, ըստ սովորութեան, եօթն օր սուգ կը պահուի, և Միաբանական Ընդհանուր Ժողովն ութերորդ օրն՝ այսինքն յառաջիկայ հինգշաբթի միայն կը գումարի՝ Տեղապահական ընտրութեան ձեռնարկելու համար ։

* * *

Գեր. Խորէն Ս. Նար-Պէյ այս ուրբաթ օր ռուսական դեսպանատունն երթալով, Վեհ. Զարին անուան տաբեգարձը շնորհաւորեց ի դիմաց Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր ։

* * *

Ազգ. դաստիարակաց վիճակի բարւոքման վրայ խորհրդակցելու համար հրաւիրեալ Ուսուցչական Միութեան առաջին գումարումը տեղի ունեցաւ երէկ Ղալաթիոյ Մատենադարանին մէջ։

Թէեւ անձրեւոտ օդին պատճառաւ բազմաթիւ ուսուցիչք չէին կրցած ներկայ գտնուիլ, սակայն ներկայ ժողովականք, յետ խորհրդակցութեան, խնդրեցին Մուրատեան Եղիազար էֆէնտիէն՝ որոյ կը պատկանէր այս գումարման նախաձեռնութիւնը, քանի մը փորձառու դաստիարակաց հետ խորհրդակցելով «Ուսուցչական Միութեան» կանոնագրի ծրագիր մը խմբագրել և միանգամայն մանկավարժական թերթի մը հրատարակութեան համար պէտք եղած նախապատրաստութիւններն ուսումնասիրելով ծրագիր մը ներկայել Միութեան յառաջիկայ նիստին որ տեղի պիտի ունենայ մէկ ամիսէն ։

* * *

Կրօնական Ժողովն իւր շաբաթական նիստը կընէ այսօր Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ ։

* * *

Նախորդ Քաղաքական Ժողովոյ համարատուութիւնը պատրաստելու պաշտօնով կարգեալ յանձնախումբը շաբաթ օրը դարձեալ նիստ ըրաւ Ազգ. Մատենադարանին մէջ, ի Ղալաթիա, և բաւական յառաջ տարաւ իւր տեղեկագրոյն պատրաստութիւնը ։

* * *

«Պետերբուրգ. Վեդ.» լրագիրը հաղորդելով Ս. Մակար արքեպիսկոպոսի կաթողիկոս հաստատուելու մասին, ասում է «ինչպէս յայտնի է Գէորգ Դ. կաթողիկոսի մահուանից յետոյ, Ս. Գրիգորի գահը մի քանի տարի շարունակ թափուր մնաց և այդ միջոցին շատ թիւրիմացութիւններ և խնդիրներ առաջ եկան, որոնց լուծումը յանձն չէր առնում Էջմիածնայ սինօդը ։ Մանաւանդ հայոց ծխական ուսումնարանների խնդիրը այնպիսի կերպարանք էր ստացել, որ մեր կառավարութիւնը ստիպուած էր վճռողական միջոցների դիմել ։

«Նոր Պատրիարքը ռուսաց տիրապետութեան կուսակից է, ֆանատիկական ցնորքներից զերծ է, և հանդիսացել է իբրեւ լաւ կառավարիչ, վարելով Նախիջեւանի թեմակալի պաշտօնը ։ Պատրիարք-կաթողիկոսը նստելով Ռուսաստան, միջնորդ է հանդիսանում հայ ազգաբնակութեան և մեր տէրութեան մէջ և որքան դոցա մէջ աւելի համերաշխութիւն լինի այնքան ի հարկէ աւելի լաւ ։ Միւս կողմից Մակար եպիսկոպոսի հաստատութիւնը կարեւոր նշանակութիւն ունի և մեր յարաբերութիւնների համար Թիւրքիայի հետ, ուր հայերը բաւականին մեծ դեր են խաղում։»

(ԱՐՁԱԳԱՆՔ)

* * *

Շուշիէն կը գրեն առ Նովոյէ Օբոզրէնիէ թէ յուլիս 20 ին այդ քաղաքին մէջ արտասովոր շքով կատարուեր է բարեգործ հայ տիկնոջ մը յուղարկաւորութեան հանդէսն ։

Հանգուցեալն էր Մարիամ Հախումեան-Տահնազարեան որ հայ կանանց դասուն մէջ հազուագիւտ օրինակ մը կը հանդիսանար իւր ուսումնասիրութեամբ ։ Նա առաջինն բացած էր իգական վարժարանն ի Շուշի, 1863 ին, և պահեց զայն իւր դրամով ։ Մարիամ Հախումեան իւր նուիրատուութիւններով կ՚օգնէր նպաստել ամեն կարգի բարեգործական հաստատութեանց և մեծ բարերարուհւոյ մը համբաւը կը վայելէր համայն Ղարաբաղի մէջ ։

Ցուցարկաւորութեան ներկայ կը գտնուէին ո՛չ միայն Շուշեցիք, այլ և մերձակայ գաւառներէն բազմաթիւ հայեր և օտարազգիներ ։

* * *

Իսկիւտարի Ազգասիրաց ընկերութեան ի նպաստ, յառաջիկայ շաբաթ գիշեր, սեպտեմբեր 7, թատերական շքեղ երեկոյթ մը պիտի տրուի Ամերիկեան թատրոնին մէջ, ձեռամբ Մնակեան էֆէնտիի օսմանեան խմբին ։ Ներկայելի խաղն է ՄԱՆՆԱՆՑ ԲԺԻՇԿԸ, թատերգութիւն ի 5 արար, ինչպէս և ԿԱՕԿԱԾՈՑ ԱՆԵՐԸ, զաւեշտ ի 1 արար։ Աժմէն իսկ ձեռք առնուած միջոցներէ յայտնապէս կ՚երեւի թէ ներկայացումը պիտի լինի յոյժ շքեղ, և արդարեւ, Ընկերութիւնն ո՛և է ջանք չխնայեր՝ արտասովոր փայլ մը տալու համար ներկայացման ։ Բաւ է միայն ըսել թէ թատերասրահը ելեկտրական լուսով պիտի լուսաւորուի, բան մ՚որ նորութիւն մ՚է Ամերիկեան թատրոնին համար ։

Ազգասիրաց ընկերութիւնն, որ հաստատուած է հինգ տարիներէ հետէ, մին է այն ազգային մարմիններէ որով իրաւամբ կրնայ պարծիլ Իսկիւտարի հասարակութիւնը։ Ընկերութիւնն, որոյ գործունէութեան շրջանակը կը տարածի Իսկիւտարի երեք թաղից վրայ, իրեն նպատակ ընտրած է «մեծի և լռութեան մէջ թաքուած ջերմ արցունքները սրբել և թշուառաց սիրելեաց հառաչները դադրեցնել», և իւր մաքուր անգնահատելի ծառայութեամբ գրաւած է Իսկիւտարի հայ հասարակութեան ջերմ համակրութիւններն։ Իւր գործունէութիւնը ցոյց տալու համար բաւ է միայն ըսել թէ տարին ներկայ դեռ չլրացած 200 ի մօտ հիւանդներ դարմանուած են ։ Կը մնայ մեզ միայն ջերմ հրաւէր մը կարդալ հասարակութեան որ քաջալերէ Ընկերութիւնն իւր այս մարդասիրական ձեռնարկի մէջ, որոյ արդիւնքը պիտի երթայ ամոքել դառն ցաւեր և մեղմել բուռն վիշտեր ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ինչպէս օրկանխաւ ծանուցած էինք, Անատօլուի արդի Գազասկերի միամեայ պաշտօնավարութեան շրջանը լրացած լինելով, ներկայ Զիլհիճճէ ամսոյ վերջէն սկսեալ, Գազասկէր անուանեցաւ Լօմէր Լութֆի էֆէնտի ։

* * *

Լազիստանի կառավարիչ Բահիմ փաշա՝ Տէհերիզօրի կառավարիչ անուանեցաւ և այս առթիւ ստացաւ երրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան ։

Օվինոյի գայմագամ Մեհմէտ Ալի փաշա՝ Ատանայի Թարսուս գաւառակի գայմագամ, և Սիլիվրիի գայմագամ Ահմէտ էֆէնտի՝ Նովլը խանի գայմագամ անուանեցան ։

* * *

Արտաքին գործոց Նախարարի խորհրդական Ֆախրի պէյ երեկ անգլիական դեսպանատունն երթալով ի Թարապիա, կարեւոր խնդրոյ մը վրայ խորհրդակցութիւն մ՚ունեցաւ դեսպանին հետ ։

Անգլիական պատուիրակ Սըր Տրըմընտ Ուոլֆ այսօր Բ. Դուռն երթալով պիտի խորհրդակցի օսմ. պատուիրակաց հետ ։

* * *

Վեհ. Սուլթանի բժշկապետ Մավրօյենի փաշա՝ որ, ինչպէս կը յիշուի, մայրաքաղաքիս բոլոր քաղաքային և զինուորական հիւանդանոցաց և անոնց դեղարաններու քննիչ անուանուած է՝ ամեն ամսոյ վերջ անձամբ պիտի այցելէ հիւանդանոցներն և դեղարաններն և անոնց վիճակին նկատմամբ տեղեկագիր պիտի տայ կայս. բժշկական բարձրագոյն Խորհրդին ։

* * *

Ինչպէս որ արդէն ծանուցինք, Սելանիկի նորընտիր կուսակալ Հասան փաշա ուրբաթ օրը ժամը 10 ին մեկնեցաւ Մախսուսէի Նէճմ անուն շոգենաւով ։

Ն. Վսեմութիւնը մեկնելէ առաջ կայսերական պալատն երթալով, պատիւ ունեցաւ իւր հրաժեշտի ողջոյնը մատուցանել Վեհ. Սուլթանին որ սիրալիր կերպով ընդունելով՝ Հասան փաշա Նիշանը Իֆթիխարի ոսկի և արծաթ մետալները նուիրեց նմա ։

* * *

Սուրիոյ նորընտիր կուսակալ Հաճի Նաշիտ փաշա նախընթաց օրը Բ. Դուռն երթալով, տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին և Արտաքին գործոց Նախարարին հետ ։ Երեկոյին Այտընի կուսակալ Հագգը փաշայի հետ կայսերական պալատն երթալով, Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւ ունեցան ։ Հաճի Նաշիտ և Հագգը փաշաներն այս հինգշաբթի կը մեկնին իրենց պաշտօնատեղին ։

* * *

Պելճիոյ Լէոբոլտ թագաւորի պաշտպանութեան ներքեւ Պրիւսէլի մէջ օգոստոս 31 ին (Ն. Տ.) տեղի ունեցած տարրալուծական և դեղագործական միջազգային ժողովոյն ներկայ գտնուած է նաև Պ. Ցովէփ Մանի, որոյ գիտական այլ և այլ խնդրոց վրայ Ժողովոյ մէջ արտայայտած կարծեաց նկատմամբ մեծ գովեստիւք կը խօսին պելճիական թերթերը ։

Պ. Մանի՝ Պելճիոյ քանի մը գիտական ակմբոց և ընկերութեանց խորհրդական կամ պատուակալ անդամ անուանուած է ։

* * *

Կը լսենք թէ սաւի գործարանի մը հաստատման արտօնութիւն խնդրելու համար մասնաւոր անձի մը կողմէ աղերսագիր տրուած է կայս. կառավարութեան ։

* * *

Մաքսային տեսչութիւնը ներկայ ամսոյ առաջին օրէն 90,000 ոսկի յանձնեց Ընդհ. Պարտուց վարչութեան ։

* * *

Թուրքէ կ՚իմանայ թէ գաւառաց կրթական քննիչներու պաշտօնը ջնջուած է։

* * *

Տպագրական վերատեսչութիւնը պաշտօնական ազդով մը կը հերքէ այն լուր թէ անցեալ հինգշաբթի օր, Սըր Ուոլֆ և Ասիմ ու Քեամիլ փաշաները Մեծ-Եպարքոսին հետ խորհրդակցած միջոցին, ռուսական դեսպան Պ. Նելիտոֆ Բ. Դուռն երթալով, ծանուցագիր մը մատուցեր է Բարձր. Սայիտ փաշայի ։ Պաշտօնական ազդը կը յարէ թէ թէև Ռուսիոյ դեսպանը նոյն օր Բ. Դուռը գնացած, բայց միայն Արտաքին գործոց Նախարարին հետ տեսնուած է, և ո՛ր և է ծանուցագիր չէ տըւած ։

* * *

Արեւելեան Րումելիի կուսակալ Կավրիէլ փաշա շաբաթ օրը մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս յատուկ կառախումբով։

* * *

Անգլիական դեսպանուհի Տիկին Հուայթ շքեղ պարահանդէս մը կուտայ վաղ գիշեր ի Թարապիա ։

* * *

Աթէնքի վերջին թերթերը կը ծանուցանեն թէ վերջնական կերպով հետեւեալ փոփոխութիւնք որոշուած են մայրաքաղաքիս հելլենական հիւպատոսարանի պաշտօնէութեան մէջ ։

Առաջին թարգման Պ. Բրէձիոզի կը մնայ իւր պաշտօնի վրայ ։ Երկրորդ թարգման անուանուած են Պ. Պ. Ֆազօ և Նասոմ, և երրորդ թարգման՝ Պ. Պ. Բիրբէօս և Սէլլինիատէս ։ Նախորդ երկրորդ և երրորդ թարգմաններն ո՛ր և է պաշտօնի կոչուած չեն ։

* * *

Թէեւ ժամանակին մասնակի ծանօթութիւններ հրատարակեցինք Սուրիոյ հանգուցեալ կուսակալ Համտի փաշայի վրայ, սակայն հարկ կը համարինք ամբողջացնել զայնս հետեւեալ կենսագրական ծանօթութեամբք զորս քաղեցինք սայս .

Ահմէտ Համտի փաշա որդին էր Նայլ Պէյի՝ գործակատար Մեծ-Եպարքոս Խոսրէվ փաշայի . Նայլ Պէյի հայրն էր Մեծ-Եպարքոս Մէլէք Ահմէտ փաշա ։

Համտի փաշա ծնած է ի Կ. Պոլիս, 1242 ին ։ 15 տարեկան էր, երբ Բ. Դուռը մտաւ, ուր մէկ ու կէս տարւան նախապատրաստական ծառայութենէ մը յետոյ, ընդունուեցաւ Մեծ-Եպարքոսութեան դիւանատունն ։ 1263 ին, Սպարապետի Դրան բարձրագոյն խորհրդոյ քարտուղար եղաւ և ապա անուանեցաւ դէր-տնօրէն Սպարապետի Դրան Թղթակցութեանց Դիւանին։

1275 ին, առաջին քարտուղար անուանեցաւ Տար-Շուրայի և միանգամայն անդամ յիշեալ խորհրդոյ ։ Այդ պաշտօնը վարեց 9 տարի և 1284 ին, դեր-նախագահ ընտրուեցաւ դատական վերին ատենի քաղաքային ճիւղի ։ Երկու ամիս յետոյ անուանեցաւ Եվգաֆի Նախարար ։ Համտի փաշա Նախարարական պաշտօնը պահեց ինն ամիս, և յետ որոյ անուանեցաւ խորհրդական Պատերազմական Նախարարութեան ։ Այդ միջոցներուն էր որ ստացաւ Օսմանիէի և Մէճիտիէի պատուանշանները ։

1288 ին, երեսնամեայ ծառայութենէ յետոյ, Վէզիրութեան աստիճան բարձրացաւ և Եվգաֆի Նախարար եղաւ ։ Այդ պաշտօնին վրայ մնաց երեք ամիս և տասն օր, ապա կոչուեցաւ Այտընի կուսակալութեան պաշտօնին ։

Այդ գաւառի վարչութեան մէջ, պատուանշաններ ստացաւ Վեհ. Սուլթանէն և Աւստրիոյ կայսրէն ու Իտալիոյ թագաւորէն։ 1289 ին Կ. Պոլիս կոչուեցաւ Ռուսչուք ղըրկուելու համար իբր կուսակալ Դանուբեան գաւառին ։ Համտի փաշա պաշտօն ստացած էր միանգամայն հիւրընկալել Նիքոլա Մեծ-Դուքսն որ այդ թուականին Թուրքիա կ՚այցելէր, և այս առթիւ Ս. Աննայի պատուանշանն ստացաւ Ռուսիոյ կայսրէն ։ Դանուբեան գաւառը կառավարեց 11 ամիս, ապա Կ. Պոլիս կոչուելով 1290 ին վերստին անուանեցաւ Եվգաֆի Նախարար ։ Այդ միջոցին էր որ Առիւծու և Արեգական պատուանշանն ստացաւ Պարսից Շահէն ։

1291 ին վերստին Այտըն ղրկուեցաւ ուր 11 ամիս մնալէ յետոյ Սուրիոյ կուսակալ եղաւ ։ Բայց Դամասկոսի կլիման իրեն չյարմարելուն, հրաժարական տուաւ և Կ. Պոլիս եկաւ ուր զանազան պաշտօններ վարելէ յետոյ, 1295ին, Մեծ-Եպարքոսութեան պաշտօնին բարձրացաւ ։ Քիչ յետոյ, երրորդ անգամ լինելով անուանեցաւ Այտընի կուսակալ և տարի մը վերջը Պաղտատի կուսակալ ընտրուեցաւ, բայց չկրցաւ վարել այդ պաշտօնը, վասն զի իւր անուանումէն 3 օր յետոյ, վերահաստատեցաւ իւր նախորդ պաշտօնին մէջ ։ Այսպէս տարի մ՚ալ Իզմիր մնալէ յետոյ, երկրորդ անգամ ղըրկուեցաւ ի Սուրիա ուր անընդհատ 4 տարի պաշտօնավարելէ յետոյ, մեռաւ 60 տարեկան ։ Համտի փաշա կայս. կառավարութեան ծառայութեան մէջ գտնուած է 45 տարի շարունակ ։

* * *

Կը հաւաստեն թէ, [illegible], մայրաքաղաքիս գերմանական դեսպան Պ. Ռատովիծ պիտի յաջորդէ Աթէնքի դեսպան Ֆոն տէր Պրինքէն՝ որ այս առթիւ առաջին կարգի դեսպանութեան աստիճանն պիտի բարձրանայ ։ Այդ պարագային մէջ, Դահիրէի գերմանական ընդհանուր հիւպատոս Պ. Տէրէնթհալ Աթէնքի դեսպանութեան պաշտօնին պիտի կոչուի ։

* * *

Կը յիշուի թէ քանի մը ամիս առաջ Իտալիայէն գեղեցիկ մահարձան մը ղրկուած էր ի Կ. Պոլիս, Ֆէրիգիւղի գերեզմանատան մէջ կանգնուելու համար ի յիշատակ այն իտալացի զօրաց որք մեռած են Խրիմու պատերազմին ժամանակ ։ Այդ մահարձանի կանգման արարողութիւնը պիտի կատարուի վաղը։

Շաբաթ օրն Հռոմէն հասած հեռագիր մը կը հրաւիրէր իտալական դեսպան Բարոն Բլանք ներկայ գտնուիլ հանդիսին՝ ի դիմաց իտալական կառավարութեան ։ Գնդապետ Կերարտինի՝ որ հսկած է մահարձանի հաստատման աշխատութեանց, պիտի ներկայացնէ իտալական բանակն և դեսպանատան պահակ Սէչէ շոգենաւուն հրամանատարը ներկայ պիտի գտնուի ի դիմաց Ծովային Նախարարութեան ։

Առաւօտուն գերեզմանատան մատրան մէջ պատարագ պիտի մատուցուի եւ հոգեհանգստեան աղօթքներ պիտի կատարուին, ապա պիտի օրհնուի մահարձանը ։

* * *

Անցեալ շաբթու Իզմիրի Րէժիի գործարանին մէջ հրդեհ ծագելով, երկու հարիւր օխայի չափ ծխախոտ այրեր է, սակայն գործաւորաց ջանիւք կարելի եղեր է հրդեհին առաջքն առնուլ և շէնքն ազատել ։

* * *

Պրուսայէն կը գրեն թէ Ոլիմպոս լերան շուրջը տարածուող ճոխ և ընդարձակ անտառները քանի մ՚օրէ ի վեր կ՚այրին ։

* * *

Միտիլլիի կառավարիչ Ակեաֆ էֆէնտի՝ որոյ համար բռուեցաւ թէ կարեւոր պաշտօնի մը պիտի կոչուի, մայրաքաղաքս եկաւ շաբաթ օրը ։

Առեւտրական Սենեկի պաշտօնական թերթի սեպտեմբերի թիւն՝ որ հրատարակուեցաւ այսօր, կը ծանուցանէ թէ Պոլսոյ Մեծ-Շուկայի տարագործական ապրանաց վաճառական Պ. Պաքըրօղլու սնանկացեր է 2400 ոսկի բացով մը, և Վալիտէ խանի պարսիկ վաճառականներէն Ալի-Էքպէր Լէք՝ 3000 ոսկւոյ բացով ։

* * *

Օսմ. Րէժիի ծխախոտի վաճառմունք օգոստոս ամսոյ մէջ հետեւեալ արդիւնքը ցոյց կուտան .

Օգոս. 1էն 15, վաճառուած 67,000 ոսկւոյ

» 15էն 30 » 72,020 »

գումար ամբողջ ամսուան 139,000 » որ 4000 ոսկւոյ յաւելում մը ցոյց կուտայ յուլիս ամսոյ վաճառմանց վրայ ։

Ներկայ շրջանի առաջին վեցամսեայ վաճառմունք հետեւեալ կերպով կրնան ամփոփուիլ .

	Օ. Ո.
Մարտ	117,000
Ապրիլ	122,000
Մայիս	135,000
Յունիս	117,000
Յուլիս	135,000
Օգոստոս	139,000
գումար	765,000

մինչ նախորդ տարեշրջանի առաջին վեցամսեայ վաճառմանց գումարն եղած էր 482,000 ոսկի օսմանեան ։

* * *

Նաւահանգստի վերատեսչութեան հրամանաւ, Սալաճագի, Հարէմ-Իսկէլէսիի, Գատը գիւղի և Եէնի գաբուի ծովեզերեայ ծանծաղ տեղերը խարսխանիշեր հաստատուելու վրայ են ։

* * *

Գատը գիւղի Հայոց եկեղեցւոյն մօտ փուռին մէջ աշխատող Կարապետ անուն սեբաստացի հայ մը շաբաթ օրը յանկարծամահ եղաւ ։

* * *

Բերայի ոստիկանութիւնը ժամանակ մը արգիլած էր տանց պատուհաններուն առջեւ ծաղկի թաղարներ դնել, վասն զի այդ թաղարները վար իյնալով անցորդաց միշտ կը պատճառէին. այդ արգիլքն յարգուած չըլլալով, անցեալ օր Պալըք-բազարի կողմը Չիչէք փողոցին մէջ պատուհանի մ՚առջեւ շարուած թաղարներէն մին բեռնակիրի մը վրայ ինկաւ և ուսէն ծանրապէս վիրաւորեց զայն ։

Աւելորդ է յիշեցունել թէ այս արգելք չգործադրուիր նաեւ շատ մը կողմեր, և մանաւանդ Բերայի և Ղալաթիոյ փողոցներէն անցնողը պատուհաններուն դրսի կողմը դրուած կը տեսնէ թաղարներ, սափորներ և այլ ամաններ որք միշտ վտանգ կ՚սպառնան անցորդաց գլխուն ։

* * *

Նշան անուն սեբաստացի հայ մը, որ նոր եկած էր մայրաքաղաքս, վրան 25 ոսկւոյ չափ գումարով մը, շաբաթ օրը Պոլսոյ կողմէն Ղալաթիա անցած պահուն, կամուրջին վրայ երկու հոգի դէմը կ՚ելնեն՝ մին ֆէսով և միւսը գըլխարկով և բարեկամութիւն ցուցնելով սիկար մը կը հրամցնեն ։ Նորեկ գաւառացին սիկարն ընդունելով ծխած ատեն, կ՚սկսի գլուխը դառնալ և ուշաթափիլ . կեղծ բարեկամներ կը մօտենան և կ՚սկսին խեղճին վրայ խուզարկել քովը գտնուած գումարն յափշտակելու համար . բայց սակայն Նըշանի գօտիին մէջ ամրապէս կապուած լինելով, նոյն միջոցին չեն յաջողիր ձեռք անցունել, ուստի կ՚սկսին հեռուէն հետեւիլ նմա, որ ուղղակի Ղալաթիա սրճարանի մը վրայ գտնուած սենեակ մը կ՚ելնէ պառկելու համար . յանդուգն գողերէն մին՝ որ Սարգիս անուն Ռոտոսթոցի մ՚էր, Նշանին սենեակը կը մտնէ և դաշոյն ի ձեռին սպառնալեօք կը պահանջէ վրան գտնուած գումարը, բայց Նշան աւելի ճարպիկ գտնուելով քան գողը, բիր մը կ՚իջեցնէ անոր գըլխոյն, Սարգիս սարսափահար կ՚սկսի փախչիլ բայց փախած ատեն կը ձերբակալուի ոստիկանութենէն։

* * *

Երէկ Տրապիզոնէն 520 նոր զօրք բերուեցաւ մայրաքաղաքս ։

* * *

Ղալաթիա Սէրայի պաշտօնատան դիմաց Քաֆէ Օրիանթալ անուն սրճարանի վարձակալ Պ. Զարեհ, որ նոյն սըրճարանը դիտմամբ այրած լինելու ամբաստանութեամբ Պոլսոյ Ոճրադատ Ատենին վճռով մշտնջենական բերդարգելութեան դատապարտուած և Սինոպ ղրկուած էր իւր դատապարտութիւնն հոն քաւելու համար, Վճռաբեկ Ատենին դիմած լինելով, այս վերջինս ջնջած է տրուած վճիռն . հետեւաբար Պ. Զարեհ մայրաքաղաքս բերուած է և վաղը վերստին պիտի դատուի Ոճրադատ Ատենի առջեւ։

* * *

Այս աւուր Թուրք կը ծանուցանէ թէ հռչակաւոր աւազակապետ Մեհմէտ Փեհլիվան ձերբակալուելով իւր չորս ընկերաց հետ, Նիկոմիդիա բերուեր է զինուորական հսկողութեամբ ։

* * *

Այս գիշեր ժամ 6ին, գող մը, կամ գողեր, փորձեցին մտնել Վլանկայի կողմը՝ Լըրագրիս խմբագիրներէն միոյն տունը, վեր առնելով տան երկրորդ յարկի պատուհանի մը պալին ։ Բայց տան բնակիչք ձայնէն արթննալով, արգելք եղան այս փորձին յաջողութեան ։

Այս առթիւ գիտել կը տրուի թէ Գում-գափուի և Վլանկայի կողմը, մանաւանդ քանի մը շաբաթներէ հետէ, գողերը նոր գործունէութիւն մը ցոյց կուտան . թէ գիշերները միայն մէկ անգամ կը շրջին պահնորդք որք սակայն գիտեն ամսական պահանջել թաղեցիներէն, և թէ ոստիկանք և զինուորք գրեթէ բնաւ չեն երեւիր գիշերները ։ Քաղաքապետութեան եւ ոստիկանութեան ուշադրութիւնը կը խնդրուի մայրաքաղաքիս ամենէն բազմամարդ մէկ կողմին այս անդոհացուցիչ կացութեան վըրայ ։

* * *

Այտընի կեդրոնական կառավարիչ Բաղիպ փաշա, որ գաւառին կուսակալի տեղապահ անուանուած էր, իւր պաշտօնի ձեռնարկած օրէն հեռագրեր ուղղելով Պայանտըրի, Թիրէի և Խօճէմիշի գայմագամաց, հրամայեր է անմիջապէս հալածել և ձերբակալել աւազակաց խումբերն որք կ՚ասպատակեն այդ կողմեր, ծանուցանելով միանգամայն որ եթէ այդ հրամանը մինչեւ 24 ժամ չգործադրուի, պատասխանատու պիտի մնան գայմագամք։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Պուքրէշ, 12 սեպտեմբեր.

Ելեւմտից նախարար Պ. Կ. Լէքքա մեռաւ այսօր ։

Էքս, 12 սեպտեմբեր.

Էքսի արքեպիսկոպոսն այսօր մեռաւ հնդախտէ ։

Մատրիտ, 12 սեպտեմբեր.

Հակագերման յուզումը կը շարունակէ երկրին մէջ ։

ԱԺԱՆՍ ՌՈՒԹԷՐ

Լոնտոն, 12 սեպտ.

Ստանտարտ, խօսելով Պոլսոյ անգլիական արտասովոր պատուիրակութեան վրայ, կը կարծէ թէ Սըր Հ. Տ. Ուոլֆ գերընտիր ծառայութիւն մը կը մատուցանէ իւր կուսակցութեան ։ Նոյն լրագիրը կը յարէ թէ բանակցութեանց յամր ընթացքն պարտի վերագրիլ Բ. Դրան փափաքին որ է սպասել Ֆրանսայի և Անգլիոյ յառաջիկայ երեսփոխանական ընդհանուր ընտրութեանց արդեան ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԱԶԴ

ՎԱՃԱՌՄՈՒՆՔ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԱՃՈՒՐԴՈՎ

1301 (1885) Մարտ 9 Թուականաւ Առեւտրական Ատենի առաջին Սենեկին արձակած մէկ վճռոյն զօրութեամբ, ի նպաստ Պ. Ալէքսանդր Գորբիի, իտալական հպատակ, ընդդէմ Պ. Սամուէլ Գոհէնի, օսմանեան հպատակ, հրապարակային աճուրդով ի վաճառ պիտի հանուին զանազան Հէվալէներ որք ի պահեստի կը գտնուին Պ. Ալէքսանդր Գորբիի քով և կամ անոր անուան են, յիշեալ Սամուէլ Գոհէնի պարտուց համար ։

Այդ Հէվալէներն երրորդ Սէրիի կը վերաբերին և Ելեւմտից Նախարարութենէն տրուած են ի ստորեւ յիշատակեալ գաւառաց վրայ, վճարելի լինելով 1298 տարւոյ ընդհանուր հասոյթներէն, մէճիտիէն 19 ղրուշի հաշուով .

Թիւ	Կտոր		Ղրշ.	Ղրշ.
26	1	Սելանիկ	50,000	50,000
27/32	6	Եանեա	50,000	300,000
33/34	2	Սօրիա	50,000	100,000
35/36	2	Էնկիւրիւ (Եօզղատի սնտուկէն վճարելի)	50,000	100,000
37/38	3	Էնկիւրիւ	50,000	100,000
40/42	2	Տիարպէքիր	50,000	150,000
43/44	3	Գասթամունի	50,000	100,000
45	1	Պիթլիս	50,000	50,000
46/47	2	Քարէսի	50,000	100,000
48	1	Քարբերդ	50,000	50,000
49/50	2	Միտիլլի	50,000	100,000
51	1	Շէհիրէմանէթ	50,000	119,071 27/40
		համագումար		1,319,071 27/40

Աճուրդք պիտի սկսին և աւարտին հետեւեալ կերպիւ .

Ա. աճուրդն յառաջիկայ սեպտ. 17/29 երեքշաբթի ժամ 5էն 6 (ըստ Թ.)

Բ. աճուրդն սեպտ. 18/30 չորեքշաբթի ժամ 5 էն 7 .

Գ. և վերջին աճուրդն սեպտ. 26/8 հոկտ. հինգշաբթի ժամ 5էն 8, և պիտի տրուին ամենէն աւելի վճարողներուն ։

Առաջարկք կ՚ընդունուին ամեն օր ներկայ հրատարակութեան թուականէն սկսեալ, ամբողջ գումարին համար կամ մասնական կերպիւ ։

Այս աճուրդին մասնակցիլ ուզող անձինք կը հրաւիրուին ներկայանալ Պորսայի Գոմիսարիայի գրասենեկին, և մէն մի 50,000 ղրուշի համար 25 օսմ. ոսկի յանձնել իբր երաշխաւորութիւն ։

Գնողը պարտաւորեալ է վերջնական գընումէն երեք օր յետոյ ամբողջ գումարն յանձնել Պորսայի Սնտուկին, կամ Առեւտրական ատենի առաջին Սենեկի գործադիր ժողովոյ Սնտուկին, և վերոգրեալ Հէվալէները գնողին պիտի փոխանցուին սովորական կանոնաց համաձայն ։

ԳՈՄԻՍԱՐԻԱ ՊՈՐՍԱՅԻ
(Կնիք)

31/12 սեպտ. 1301 (1885)
Ղալաթիա

1—8

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿՐԹԱՐԱՆ

(ԳՈՒՐԳԷՆԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ)

ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՑԵՐԵԿԵԱՑ

Այս Կրթարանն հաստատուած է 1876 Յուլիս 1ին և, իբրեւ երկրորդական («սէգօնտէր») վարժարան, վաւերացեալ է Հասարակաց Կրթութեան պաշտօնէութենէն ։

Երկրորդական վարժարանի մէջ աւանդելի բոլոր ուսմունք եւ Հայերէն, Թուրքերէն, Գաղիերէն, Անգղիերէն և Յունարէն լեզուք կ՚ուսուցուին աստ ի ձեռն ուսուցչական ընտիր մարմնոյ մի ։

Երկրին և ազգին պիտոյից համաձայն՝ մի քանի կարեւոր փոփոխմունք մուտ պիտի գտնեն ուսմանց Ցոյցագրին մէջ, ի մասին մանաւանդ լեզուաց ուսուցման, սկսեալ յառաջիկայ շրջանէն ։

Այս կրթական հաստատութեան մէջ տարուած առողջական և բարոյական խնամքն հաւասար է ուսումնական խնամոցն, որ արդէն ծանօթ է հայ հասարակութեան։ Սնունդն յոյժ գոհացուցիչ ։ Ուսումնաւարտից թիւն է ցարդ 28 ։

Կրթարանիս Ժ. տարեշրջանը պիտի բացուի յառաջիկայ Օգոստոս 29 հինգշաբթի օրէն . ուսանողաց վերամուտն՝ Օգոստոս 26 երկուշաբթի օրէն ։

Նոր աշակերտ տալու փափագող ծնողք և այլ այցելուք կարեն տեսակցիլ Տնօրէնին հետ, Օգոստոս 15 հինգշաբթի օրէն սկսեալ, ամեն Գշ. Ուր. և Կիր. օրերը, մինչեւ կէս օր, ի Հայկական Կրթարան ։

Հիմնադիր-Տնօրէն
Յ. ԳՈՒՐԳԷՆ

7 Օգոստոս 1885
յՕրթաքէօյ

9—10

ՏՈՔ. ՍԻՄՈՆ ՍԵՂԲՈՍԵԱՆ

Ղալաթիա, Գամոնտո փողոց, Թիւ 7

հիւանդ կընդունի ամեն օր կէս օրէն վերջը, մասնաւորապէս միզային գործարանաց և վիրաբուժական ախտերու համար ։

5—12

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Իրզագ անպարընա ալընաճագ սօղանըն մունագասասընա չէհրէ հալը բումինին աէօրտիւնճիւ չարշէնպէհ կիւնիւ պաշլայաճաղընտան, իսթէքլիլէր թիւճճարըն եէվմը մէզքիւրտէ Խազինէի Խասսայի Շահանէտէ պուլունմալարը իլան օլունուր ։

1 Իյլուլ 301

1—3

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 2 Սեպտեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ պանքայի)	109 5/8
3 » » » (վճարնին)	109 1/4
3 » Բարիզ » (պանքայի)	23
» » » (վճարնին)	23 07 1/2

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Թօնսօլիտէ

		Դահեկան
Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. D. Սէրի Գ. կ.		17 38
Պօրսային գոցուելէն վերջը	»	17 38
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	18 2
Բարձրագոյն գին	»	18 2
Նուազագոյն »	»	18 2
Կէս օրին	»	18 2
Փոխառութիւն 1858) » 1862)	A. Սէրի Գ. կ.	33 10
» 1860) » 1863) » 1872)	B. »	18 20
» 1865) » 1869) » 1873)	C. »	18

Իւնիֆիէ Եգիպտական

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	73 73
Այս առտու բացուեցաւ Գ. կ.	73 7 1/2
Կէս օրին	73 7 1/2

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ ժէնէրալ	Գ. կ.	Անգլ. Լր.	3 25
Գրէտի ժէնէրալ	» »	Օսմ. »	6 32
Պանք տը Գոնս	» »	» »	4 30
Սօս. Շանժ է վալէօր ..	» »	» »	3 30
Թիրամուէյ	» »	» »	292 1/2
Բուժելիի երկաթուղի		Ֆր.	42 25
Օպլիկասիոն տը Բրիօրիթէ		»	—
Բաժնեթուղթ Լաւրիոնի		»	57

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	ղրշ. ...	100
Օ ֆրանքնոց	» ...	87 32
Անգլիական ոսկի	» ...	110 20
Բօլ իմբերիալ	» ...	90 20
Քրիմից	» ...	51 20
Ռուսկի թղթադրամ	» ...	9 07
» արծաթ	» ...	89 30
Ֆիօրին	» ...	8 38
Մէճ. արծ. (տարբ.)	» ...	108
Վեցնոց	» ...	102 25
Հինգնոց	» ...	102 20
Մէթալիք	» ...	98
Պղինձ	» ...	—
Թղթադրամ	» ...	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 12 Սեպտեմբեր, ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Պօրսան գոց է տօնի պատճառաւ.

Վիեննա, 12 Սեպտեմբեր, ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	125 35
Օսմանեան երկաթուղի	20 70

Բարիզ, 12 Սեպտեմբեր, ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 0/0	109 70
» » 3 0/0	81 95
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ. բացուեցաւ	17 15
» » » գոցուեցաւ	17 17 1/2
» » Սէրի Բ.	19 25
» » Գ.	17 10
Օսմանեան երկաթուղի	42
» Րէժիի բաժնեթուղթք	— —
Պանք Օթօման	545
Գրէտի Լիօնէ	— —
» Ֆօնսիէ	1325
Բաժնետամն Լիոնի	1250
Սուէզի ջրանցք	2050
Ռուսական 5 0/0 1877ի	99 3/8
Իտալական Ռանթ	95 60
Եգիպտական միացեալ	335
Սպանիական (արտաքին)	56 7/8
Բրիօրիթէ թիւրք	409 37 1/2
50/0 Հելլենական	— —
Ջէք Լոնտրայի վրայ	25 27

ԲԱՐԻԶ ՔԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 12 Սեպտեմբեր, ժ. 10 վ. 30 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 0/0	110 (°)
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ —	17 17 1/2
Իւնիւֆիէ Եգիպտական	335

ԿԻԼ

ՅԻՄԱՐՆԵՐՈՒ ԳԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Ա.

Անոնք որ Պելճիգայի այս հռչակաւոր գաղթականութեան անունը լսած են, եթէ բարձր պատերով, երկաթեայ դռներով և վանդակապատ պատուհաններով շրջափակուած հաստատութիւն մը կը կարծեն զայն, բոլորովին կը սխալին, ըստ որում Կիլ ըսելով պէտք է երեւակայել 5-6000 բընակչով պզտիկ քաղաք մը, որ մի և նոյն աստիճանի քաղաքներէն ոչ նուազ կարեւորութիւն ունի և շրջապատուած է գիւղակներէ, որոնք գրեթէ նոյն թուով բնակիչ կը պարունակեն։ Այս ամեն բնակիչներ շատ հին ժամանակէ ի վեր սովորութիւն ըրած են իրենց տան մէջ յիմարներ խնամել, որոնք նոյներուն ընտանեաց հետ ապրելով անոնց ինչպէս աշխատութեանց նոյնպէս և զուարճութեանց մասնակից կը գտնուին՝ եթէ իրենց վիճակը ներէ, և ուստի բացարձակ ազատութիւն մը կը վայելեն։

Կ'ըսուի թէ այս սովորութիւն հետեւեալ կերպով ծագում առած է։ Վեցերորդ դարուն վերջերը կամ եօթներորդ դարուն սկիզբը՝ Իռլանտացի թագաւորի մը աղջիկը Տիմֆն, իւր հօրը չարաբարոյ բռնաբարութիւններէն խոյս տալով՝ կուգայ Կիլ ապաստան գտնել՝ իւր խոստովանահօրը հետ։ Թագաւորն ամեն ճիգ կը թափէ փախստականները գտնելու և կը յաջողի․ քահանայն զօրականներէն կ'սպաննուի, իսկ աղջիկը հօրը ձեռօք կը գլխատուի։ Դիւրին է ենթադրել որ ժամանակ անցնելով՝ Տիմֆն սրբոց կարգը կը դասուի, բայց դժուար է ըմբռնել թէ ինչպէս իւր առաքինութիւնը զինք յիմարներու պաշտպան սրբուհին կ'ընէ։ Ոմանք կ'ըսեն թէ յիմար մը դեւատի դշխոյին գլխատման հանդիսատես գտնըւելով կը բուժի, իսկ այլք կը պնդեն թէ՝ հօրը սրբապիղծ ոճիրը տեղի կուտայ սրբուհիին պաշտպանութիւնը մտքի տկարութեան վրայ տարածելու։

Դարեր կ'անցնին, այլ Տիմֆնի յիշատակը անջինջ կը մնայ Կիլի մէջ․ տակաւին ցոյց կը տրուի այն ջրհորն, ուր նա կ'երթար ջուր քաշելու և այն տունն, որու տիրուհին պէտք եղած տեղեկութիւնները տուաւ թագաւորին իւր աղջիկը գտնելու համար, մինչ պզտիկ մատուռ մ'ալ անոր կորստեան պարագայները կը յիշեցնէ։ Այս բաւական չըլլալով, շատ տարիներ առաջ մեծ եկեղեցի մը կը կառուցուի հոն՝ ի պատիւ կոյսին, ուստի Կիլ ինչպէս այս նոյնպէս և ուրիշ ամեն պարագայներով ուխտատեղի մը կը լինի, ուր շատ հին ժամանակէ ի վեր յիմարներ կը յաճախեն։ Ի սկըզբան այս թշուառներն եկեղեցւոյ մի յարկին կամ նոյն իսկ եկեղեցւոյ մէջ կը բնակէին և ինն օր հոն կը մնային եկեղեցական ամեն արարողութեանց ներկայ գտնուելու համար՝ որպէս զի սուրբ կոյսին պաշտպանութեամբ բժշկութիւն գտնեն։ Եթէ ապարդիւն ելնէին՝ երկրորդ և մինչեւ անգամ երրորդ իննեակ մ'ալ կը կատարէին երբեմն հոն․ բայց որովհետեւ հետզհետէ նոր յիմարներ գալով՝ հարկ կը լինէր հիներուն ճամբայ տալ և այս եւս անհնար էր իրենց անմխիթար վիճակին մէջ, այն ատեն այս վերջինք ընտանիքի մը կը յանձնուէին, որ պարտաւոր էր զանոնք ամեն օր եկեղեցի տանիլ։

Ահա ասկէ ծագում կ'առնու յիմարներն ընտանեաց մէջ ընդունելու սովորութիւնն և եթէ ի սկզբան այս սովորութիւնը մի միայն Ս. Տիմֆնի եկեղեցւոյն թաղին մէջ ի գործ դրուի, հետզհետէ յիմարները բազմանալով ոչ միայն բոլոր Կիլի մէջ կը տարածուի այն, հապա նաեւ շրջակայ գիւղակները։ Իբրաց այս վիճակին մէջ կառավարութիւնը չկրնար անտարբեր մնալ, այլ իւր հսկողութեան ներքեւ կ'առնու յիմարներու խնամատարութեան գործն, որ հետզհետէ փոփոխուելով իւր արդի կազմակերպութիւնը կը գտնէ։ Որովհետեւ երկար կը լինի այլ և այլ փոփոխութեանց պատմութիւնն ընել աստ, բաւ է միայն անոր ներկայ վարչական կազմակերպութեան վրայ խօսիլ։

1882ին յօրինուած կանոնագրութեան մը համեմատ Կիլ ունի այժմ բարձրագոյն յանձնաժողով մը, որ կը բաղկանայ գաւառին կառավարչէն, տէրութեան ինչ ինչ պաշտօնեաներէ և նոյնին կողմէ կարգուած բժիշկէ մը որ պաշտօն ունի ընդհանուր կերպով հսկել ամեն ինչի որ յիմարներուն կը վերաբերի, նոյնպէս հսկել օրինաց գործադրութեան, յիմար ընդունելու կարող սնուցիչներու ցանկը պատրաստել, և ամեն տարի իւր հարկ գտած բարեփոխութեանց ծրագիրն յօրինել։

Ասկէ զատ, ունի միայն խորհուրդ մը, որու կը նախագահէ քաղաքապետը և որ կը բաղկանայ հինգ անդամներէ։ Սորա պաշտօնն է եւս յիմարներուն բարեկեցութեան հսկել, անոնց շահերը պաշտպանել, ապրուստի ծախքը և թօշակն ընդունիլ և վճարել, յիմար ընդունողները քննել և ընդհանուր կերպով մը ի մօտոյ հսկել օրինաց գործադրութեան։

Կայ նաեւ մասնախումբ մ'ալ, որ կը բաղկանայ բժիշկներէ և ինչ ինչ պաշտօնեաներէ և պաշտօն ունի յիմարներուն բնակութեան տեղը որոշել։

Սակայն այս ամենէն աւելի, թէեւ համեստ այլ օգտակար պաշտօնեայներն են պահակներն, որոց պարտաւորութիւնն է վարչական և բժշկական հրամանները դէս ու դէն տանիլ, իրենց յանձնուած բաժնին մէջ անընդհատ շրջագայիլ և ամեն ժամ տուները մտնել յիմարին բնակութիւնը, հագուստը, սնունդը և այլն քննելու համար, նոյնպէս հսկել որոշեալ ժամուն յիմարներու իրենց բնակարանը դառնալուն և անոնց յարուցած որ և իցէ մի անկարգութիւնը զսպել։

Գալով բժշկական մասին, Կիլ երկու ճիւղի բաժնուած է, որոնք առանձինն իրենց բժիշկն և օգնական բժիշկ մը ունին։ Ասոնց պաշտօնն է դարմանել յիմարին մտքի և ուրիշ պատահելի ամեն տկարութիւններն, անոնց ընտանեաց կամ տէրերուն հետ թըղթակցիլ անոնց բարոյական և ֆիզիքական վիճակին նկատմամբ և վերջապէս ամեն առողջապահիկ օրինաց գործադրութեան հսկել ընդհանուր կերպով մը։

Բժիշկը կամ իւր օգնականը շաբաթը անգամ մը առ նուազն կ'այցելէ բուժելի յիմարներն։ Ամէն ամիս բժշկաց խորհուրդ մը տեղի կ'ունենայ հարկ եղած բարեփոխութեանց վրայ վիճելու համար։

Բժշկաց հսկողութեան յանձնուած է նաեւ հիւանդանոցը․ կարեւոր հիմնարկութիւն մը, որ 1862ին հաստատուած է, նորեկ յիմարներու և արդէն գտնուածներուն մէջ անհանգստութեան նշաններ ցոյց տուող կամ իրենց սովորական տկարութենէն զատ յանկարծ հիւանդութիւն մ'ունեցող յիմարներուն համար։

Բ.

Կիլի վարչային և բժշկական տնօրէնութեան մասին այս համառօտ ծանօթութիւնները տալէ վերջ, կը մնայ խմանալ թէ յիմար մը ինչպէս կ'ընդունուի հոն և ինչպէս կը խնամուի։

Կիլ՝ Անվերսէն քիչ հեռու՝ անոր արեւելեան կողմը կ'իյնայ և քանի մը տարիէ ի վեր ալ երկաթուղւոյ գծով մը կապուած է նոյնին։ Իր շրջակայով միասին 10,853 հարիւրակալ տարածութիւն ունի, տարածութիւն մը, որ կրնայ 1,600 յիմար սոյնպէս իմն ընդունիլ, որոնք չստիպուին իրարու հետ յաճախակի յարաբերութիւններ ունենալ։

1882ի կանոնագրութեան համեմատ Կիլի մէջ կ'ընդունուին այն ամեն յիմարներն, որոնք շարունակ զսպողական միջոցներու չեն կարօտիր և կամ մարդասպան, ինքնասպան, հրձիգարար ու ստէպ փախուստ տուող չեն, կամ հանրութեան անդորրութիւնը վրդովելու և անոր չար օրինակ լինելու բնութիւնն ունեցող խենդութիւն մը չունին։ Աւելորդ է ըսել թէ այսու բացարձակ հանդարտաբարոյութիւն մը չպահանջուիր ընդունելի յիմարներէն, այլ անընդունելի կը նկատուին մի միայն այն յիմարներն, որոնք ըստ ինքեան վտանգաւոր են․ շատ իրաւացի է այս օրէն, քանի որ յիմար մը ամեն ազատութիւն պիտի վայելէ Կիլի մէջ, մինչ մի և նոյն կարգի խենդեր յայտնի է արդէն թէ ինչ մեծ վնասներ կը գործեն արդելափակ յիմարանոցներու մէջ։

Երբ յիմար մը Կիլ կը ղրկուի, նախ՝ հիւանդանոց կը դրուի առ ժամանակեայ, ուր բժիշկը զայն կը քննէ, անոր տկարութեան բնութիւնը կ'ուսումնասիրէ, և եթէ ընդունելի նկատուի՝ անոր տեղագրութեան հոգ կը տարուի։

Այն ատեն արձանագրութեան տետրի մը մէջ կը փնտռուին պարապ մնացող ասպնջականներու և սնուցիչներու անունները, և անոնց մէջէն միոյն կը յանձնուի յիմարը։ Ասպնջական այն բնակիչներն են, որոնք իրենց տունը ունեւոր յիմարներ կ'ընդունին քիչ կամ շատ թոշակի մը փոխարէն․ իսկ սնուցիչ անոնք են, որոնք մասնաւոր բարեսիրական ընկերութիւններու կողմէ կամ այլ իմն Կիլ ղրկուած չքաւոր յիմարները կ'ընդունին նուազագոյն թոշակի մը փոխարէն։ Այսպէս մինչ ունեւոր յիմարներու համար վճարուած տարեկան թոշակը 365 ֆրանքէն մինչեւ 6,000 կրնայ զանազանիլ՝ անոնց տիրոջ և ասպնջականին միջեւ գոյացած համաձայնութեան համեմատ, չքաւորներու սննդեան համար կառավարութեան կողմէ որոշուած գին մը կը վճարուի, որ է՝ օրական 82 սանդիմ հասարակ խենդերու, 92 սանդիմ կէս խելագարներու, և 97 սանթիմ ինքզինքը չբռնող (gateux) խելագարներու համար։ Այս գինը Պելճիոյ ամեն հիւանդանոցներու և յիմարանոցներու գիներէն ստորնագոյնն է, բայց անտեսական պայմանաց համեմատ կը փոփոխուի ամեն տարեգլխի։ Պէտք է գիտնալ որ կառավարութիւնն ունեւոր յիմարներու համար վճարուած թոշակին վրայ հարիւրին տասը վերադիր մը կ'առնու որ վարչական և բժշկական տնօրէնութեանց ծախուց կը յատկացուի։

Մէն մի ասպնջականի կամ սնուցչի մէկ յիմար միայն կը յանձնուի, սակայն անոնք որ մէկէն աւելի սենեակ ունին յիմարներու տրամադրութեան տակ դնելու համար, կրնան մէկէ աւելի ալ յիմար ընդունիլ։

Ամեն յիմար պէտք է ուտէ ինչ որ կ'ուտէ իւր տանտէրը, և անպատճառ հարկ է որ շաբաթը եօթը լիտր հաց և երկու լիտր միս ստանայ՝ իւր բանջարեղէնէն, կարագէն և գարեջրէն զատ։ Իրաւ է որ Կիլի մէջ սնունդը նուազ գոհացուցիչ է ուրիշ նոյնօրինակ հաստատութիւններու հիւանդին սնունդէն, ըստ որում գեղջական ընտանիքի մը ուտեստը չկրնար քաղաքացիի մը սնունդին հաւասարիլ, բայց հարկ է միանգամայն դիտել որ, մաքուր օդ մը, ազատ կեանք մը և պէս պէս կրթութիւններ այս պակասը կը փոխարինեն։

Յիմարներու սենեակներն իրենց տարածութեան դիրքի և այլն մասին՝ ըստ կանոնագրութեան, պէտք է որ առողջապահիկ օրինաց համեմատ շինուած ըլլան։ Միենոյն պայմաններ մինչեւ անգամ բնակչաց բնակելի սենեակներէն կը պահանջուին։ Այսպէս ամեն բնակարաններու շինութեան ատեն թէեւ առողջապահիկ օրէնքներ չեն գլացուիր, սակայն և այնպէս շատ պարզ են անոնք, միայն թէ հետզհետէ զգալի բարեփոխութիւններ կը կրեն։

Գալով կահ կարասիին, միօրինակ է այն չքաւոր յիմարներու համար, ըստ որում կանոնագրութիւնն արդէն որոշած է զայն, մինչ ունեւոր յիմարի մը սենեակին կարասին իւր տիրոջ կամքէն կախում ունի, քանի որ կրնայ բարձրագոյն գին մը վճարել յարմար բնակութիւն մը գտնելու և իր սովորածին պէս կեանք մը անցնելու համար։ Այս դասի յիմարներուն տէրերը ոչ միայն ազատ են միևնոյն մասերուն մէջ, այլ միանգամայն ազատ են իրենց ուզած խնամակալն ունենալու և անոր հետ իրենց ուզած կերպով պայմանագրութիւն մ'ընելու, միայն թէ ամեն պայմանագրութիւն պէտք է հաղորդուի վարչութեան, որպէս զի հարկ եղած հսկողութիւնն ընէ անոր գործադրութեան մասին։

Երբ յիմար մը վարչութեան կողմէ խնամակալի մը կը յանձնուի, յայտագիր մ'ալ կը տրուի միասին, ուր կը նշանակուին յիմարին անունը, տարիքը, պաշտօնը և անոր հիւանդութեան դարմանին նկատմամբ այլ և այլ հրահանգներ։

Ահա նոյն միջոցին խնամակալը կը ստանայ մեծ պատասխանատուութիւն մը յիմարին ամեն գործերուն և ըրած վնասներուն մասին։ Այսու ամենայնիւ երբեք իրաւունք չունի նա որ և իցէ բռնի միջոց ի գործ դնելու նոյնին նկատմամբ, և եթէ այդպիսի հարկ մը լինի անգամ, պէտք է դիմել բժիշկին, որ միակ իշխանութիւն ունի պարագային յարմար տնօրինութիւնն ընելու։

Այս ամեն ազատութիւն զոր կը վայելեն յիմարներն, ոչ նուազ պատճառ մ'է միանգամայն որ ստէպ փախուստներ տեղի չ'ունենան, թէեւ այս մասին մեծ հսկողութիւն մը կը լինի ինչպէս խնամակալին նոյնպէս և պահակներու կողմէն․ ամեն փախուստ 75 սանդիմ տուգանք ունի, որու երկու երրորդը փախստական յիմարին խնամակալը կը վճարէ, իսկ մէկ երրորդը այն բաժնի պահակը, որու կը վերաբերի նա։

Պէտք է գիտնալ միանգամայն որ յիմարներն իրենց ժամանակը դատարկութեամբ չեն անցըներ․ այլ եթէ իրենց վիճակը կը ներէ՝ իրենց կարողութեան համեմատ այլ և այլ արհեստներու կը զբաղին, ինչպէս երկրագործութեան, արմագործութեան, ձկնորսութեան, հիւսնութեան, նկարչութեան, կօշկակարութեան, դերձակութեան եւայլն եւայլն։ Կարելի է ըսել թէ հարիւր յիմարին քառասունը դատարկ են, իսկ մնացեալք կ'աշխատին։ Ամեն յիմարի իր աշխատութեան փոխարէն վարձք մը կը տրուի շաբթու գլուխ․ այսու հանդերձ պէտք չէ որ նա իր առողջութիւնը վտանգելու չափ աշխատի։ Յիմարներու իրենց աշխատութեան փոխարէն պէտք եղած վարձատրութիւնը լինելու համար՝ մեծ հըսկողութիւն ի գործ կը դրուի վարչութեան կողմէ։

Միայն ընտանիքի մը աշխատութեան չէ որ մասնակից կ'ըլլայ յիմար մը, այլ միանգամայն անոր զուարճութեանց, սակայն ներելի չէ երբեք զի որ և իցէ մէկը զայն հեգնէ կամ ծաղրէ կամ բարկացնէ։

Ահա այս ազատ և դիւր կեանքին համար, որու բժշկական խնամք ու հոգատարութիւնն միանալով զայն գրեթէ իւր կատարին կը հասցնեն, Կիլի մէջ հետզհետէ յիմարները կ'աւելնան, այնպէս որ այն ինչ 1840ին մի միայն 717 յիմար կը հաշուուէր հոն, այս թիւը՝ 1855ին՝ 778ի կը հասնի, 1866ին՝ 1,035ի, 1872ին՝ 1,118ի, 1879ին՝ 1,383ի, և վերջապէս 1883ին 1,663ի։ Ասոնցմէ մեծագոյն մասը ինչպէս որ բնական է Պելճիգացի է․ ապա կ'գան Հոլանտացիները, քանի մը Ֆրանսացիներ, և շատ քիչ ալ Գերմանացիներ ու Անգլիացիներ։

Աւելորդ միջոցաւ մեր ազգին Կիլի նըկատմամբ այս տեղեկութիւնները տալէ ետք, յուսալի է որ գտնուին այնպիսիներ՝ որոնք եթէ ունին սոյն օրինակ հիւանդ եւ իրենց նիւթական վիճակը կը ներէ, փափաքին զայն հոն ղրկել, կամ անոր ախտին դարման մը գտնելու յուսով, կամ ինչ ինչ անպատեհութիւններէ զերծ լինելու համար, քանի որ Կիլի մէջ օտարազգիներ ալ կ'ընդունուին։ Ըստ մեզ գովելի է այսպիսի փափաք մը, ըստ որում ինչպէս որ տեսանք՝ Կիլ ուրիշ այսօրինակ հաստատութիւններու վրայ մեծ առաւելութիւններ ունի։ Գոհ ենք որ մեր ազգին մէջ ալ հիւանդանոցներ կամ յիմարանոցներ չեն պակսիր և պարծանօք կրնանք յիշել մայրաքաղաքի Ս. Փրկչի և Իզմիրի Ազգ. Հիւանդանոցները, որոնք քիչ փառք չեն կազմեր ինչպէս ընդհանուր Ազգին, նոյնպէս և իրենց հիմնադիրներուն և բարերարներուն համար, ըստ որում այսպիսի բարեգործական հաստատութիւնները ազգի մը մտաւորական և բարոյական զարգացման աստիճանը ցոյց կուտան և յայտնի է արդէն թէ ներկայ լուսաւոր դարու մէջ չէ միայն որ այսպիսի հաստատութիւններ ունեցած է Հայ ազգը, այլ հին ժամանակէ ի վեր պատմութիւնը մեզ կ'աւանդէ որ՝ Մեծն Ներսէս՝ իւր ինչ ինչ մեծագործութիւններէն ու շինութիւններէն զատ՝ Հայաստանի ամեն կողմը հիւանդանոցներ, աղքատանոցներ և անկելանոցներ հաստատեց, որոնք անշուշտ ազնիւ և զարգացեալ զգացմանց կոթողներն էին․ բայց ինչպէս որ տեսանք, այլ է հիւանդանոց մը կամ յիմարանոց մը, և այլ է Կիլ։

Ձ.

Զմիւռնիա, 7 օգոստ.

ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՀԱՅՐ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ ՎԻԷՆՆԱՅԻՈՅ

է Կ. Պոլիս է Փանկալթի

Վիէննայի Մխիթարեանց Փանկալթիի Վարժարանն առաջիկայ հինգշաբթի օրը ամսոյս 5 ին պիտի բացուի։ Կ'ընդունի գիշերօթիկ, կիսաթոշակ և արտաքին աշակերտներ․ ուսման ընթացքը կը կատարուի ութ տարուան մէջ՝ եւրոպական վարժարաններուն և վաճառականական դպրոցներուն ամէն գիտութիւնները բովանդակելով։

Ամէն աշակերտք առաջին տարիէն բռնեալ պարտաւորեալ են Հայերէն Տաճկերէն և Գաղղիերէն լեզուները սորվելու։ Ուսման երրորդ տարիէն ետքը կը սորվին նաեւ Գերմաներէն լեզուն։ Ներքսական Համալսարաններուն մէջ իրենց ուսումը շարունակել ուզող աշակերտներն ուսումնական ընթացքին վեցերորդ տարին Լատիներէն և հին Յունարէն լեզուները սորվելու կ'սկսին։ Իսկ վաճառականութեան նկրտողները նոյն տարին կ'սկսին Իտալերէն և Անգլիերէն։

Գեղագրութեան, ուրուագրութեան, նկարչութեան, ձայնական և գործիական երաժշտութեան ինչպէս նաեւ մարմնամարզութեան մասնաւոր մտադրութիւն մը կը տրուի։

Վարչութիւնը պատրաստ է ուզողին անդրագոյն տեղեկութիւններ տալ։

Հ. ՆԻԿՈՂԱՅՈՍ ՎՐԴ. ՍԻՓԻԼԵԱՆ

ԶԱՆԱԶԱՆՔ

ԱՐԲԵՑՈՒԹԻՒՆՆ ԻՏԱԼԻՈ

Վերջերս Իտալիոյ Խորհրդարանին ներկայացեալ տեղեկագրի մը մէջ, որ կը խօսի հանրային ապահովութեան գործին բարւոքման վրայ, քանի մը յոյժ հետաքրքրական էջեր կան արբեցութեան վրայ յԻտալիա։ Այդ պաշտօնագրոյն հեղինակն որ արդարակորով և մտացի դատաւոր մ'է, և որ հազուագիւտ ձեռնհասութեամբ կ'զբաղի ամեն բանով որ ոճրագործութեան կը վերաբերի, նրբութեամբ դիտել կուտայ թէ՝ Իտալիոյ մէջ երբէք խորհուած չէ օրէնք մը դնել գինւոյ չափազանց գործածութեան դէմ, որովհետեւ երբէք չէ կարծուած թէ այդ զեղծում արմատ ձգած լինի բարուց մէջ։ Մնաց որ, ողկոյզի հիւթը միշտ ի պատուի եղած է Իտալիոյ մէջ, ա՛ն աստիճան որ քահանայք կը գործածեն զայն ամեն հանդիսաւոր տօն հռչակելու համար։ Գիտնալու թէ այդ հեղուկն, փոքր համեմատութեամբ առնուելով, մարմինը կը զօրացնէ և միտքը կը կազդուրէ, այլ ամեն բանի մէջ չափաւորութիւն հարկ է։ Իտալիոյ ժողովուրդը տակաւին ինկած չէ այն ախտաբեր ծայրահեղութեանց մէջ զորս կը հաստատեն Հիւսիսի երկիրներու վիճակագիրք։ Բարեխառն երկիրներն այնքան հակամէտ չեն թուիր բղջախոհութեան այդ եղանակին։ Այլ ակներեւ իրողութիւն մ'է թէ ոգելից ըմպելեաց սպառումն աճման համեմատութիւններ կ'առնու յԻտալիա։ Աւասիկ քանի մը թուանշանք։

1876 ին, ոգելից ըմպելեաց արտադրութիւնն ամբողջ թագաւորութեան մէջ, էր 200,000 հեքթօլիտր։ Իտալական թերակղզւոյն մէջ կային 1116 գործարանք որք 40,000 հեքթօլիտր կ'արտադրէին, և ներածութիւնն էր 131,000 հեքթօլիտր։ Գինւոյ սպառման համար բաւական ճիշդ թուանշաններ կան․ արտադրութիւնն 20,642,549 հեքթօլիտր եղաւ 1880 ին և 17,832,094 հեքթօլիտր 1881 ին։ Այս թուանշանաց վրայ պէտք է աւելցնել 50,000 հեքթօլիտր որ տակառներով Իտալիա կը բերուին Ֆրանսայէն և Գերմանիայէն, և 300,000 շիշ ազնիւ գինի։ Իտալիոյ մէջ խմուած գինւոյն քանակութեան վրայ մերձաւորագոյն գաղափար մ'ունենալու համար, պէտք է ինկատ առնուլ արտածութիւնն, որ տարուէ տարի կը փոխուի օտար երկրաց պիտոյից համաձայն։ 1871էն 1878, Իտալիոյ արտածութիւնը 400,000 հեքթօլիտրն անցած չէ․ 1879 ին, յանկարծ միլիոնի բարձրացաւ և յաջորդ տարին 2,188,817 հեքթօլիտրի։ 1881 և 1882 ին սկսաւ նուազիլ․ այս վերջին երկու տարիներս արտածութիւնը նորէն աւելցած է։ Այլ, նոյն իսկ այս աճման արտածութիւնն ինկատ առնլով, Իտալացւոց կը մնայ տակաւին բաւական գինի՝ իրենց հարկը լիովին մատուցանելու Բագոսին։

Արդ, գինւոյն զեղծումն ինչ աւերումներ գործած է, Տեղեկագրին հեղինակը կ'իմացնէ մեզ թէ 1881 ին 63 և 1882 ին 54 հոգի մեռած են արբեցութենէ։ Նոյնպէս 222 առաջնակարգ գիւղախմբերու մէջ, որք 7,009,068 բնակիչ ունին, 285 հոգի մեռած են արբեցութենէ։ Այս վերջին թուանշանին վրայ պէտք է աւելցնել 24 արկածական մահ և 4 անձնասպանութիւն, գինովութենէ առաջ եկած։ Միւս կողմէ, ոստիկանութեան արձանագրութիւնք ցոյց կուտան թէ 1881 ին՝ 8,089 և 1882ին՝ 9,476 գինով վերցուած են հասարակաց ճանապարհներու վրայէ։

Եթէ Իտալացիք տակաւին չեն հասած այն ազգաց ուր առաջին տեղը կը գրաւեն արբեցութեան գետնին վրայ, կ'սկսին սակայն հետեւիլ այն օրինակին որ իրենց կուգայ Հիւսիսէն։ Ուստի օգուտ պիտի քաղուի հանրային ապահովութեան օրէնքի բարւոքումէն՝ օրէնք դնելու համար արբեցութեան դէմ և քանի մը արգելքներ հաստատելու ոգելից ըմպելեաց վաճառման համար։

ՆՈՐ ՓՈՐՁ ՎԱՐԵԼԻ ՕԴԱՊԱՐԿԻ

Ընթերցողք կը յիշեն թէ, անցեալ տարի, ֆրանսացի երկու սպայք գիտական աշխարհն ողջոյն զարմանքի մէջ ձգեցին վարելի օդապարիկի փորձեր ընելով, որոց յաջողութիւնն ակներեւ է ըստ բաղմաց։ Այս օգոստոս 26 ին, Մէօտէնի օդապարիկի գործարանին տնօրէնք, Ռընար գնդապետք, ելեկտրական նոր մեքենայ մը փորձեցին, զոր յղացած են շարժելու համար իրենց վարելի օդապարիկին պատուտակը։

Քանի մը օրէ ի վեր, կապուած օդապարիկ մը կը սպասէր Մէօտէնի անտառաց վրայ․ այդ օդապարիկին մէջ զետեղուած մասնաւոր գործիքի մը շնորհիւ, Շալէի բանակատեղին սպայք կը չափէին հովին արագութիւնը զանազան բարձրութեանց վրայ։ Վճռական փորձ մ'ընելէ առաջ, ուզեցին փորձել իրենց մեքենան։ Լուծուելի խնդիրն երկու եզր կը ներկայէր․ Նախ կ'ուզէին երթալ բուռն հովի մը դէմ, յետոյ երկիր իջնել առանց կալ թող տալու։ Դիւրաւ կը հասկցուի թէ մանաւանդ այս վերջին կատարելագործութիւնն ո՛րքան անգնահատելի առաւելութիւններ կ'ընծայէ օդապարկաց գնացքին և զինուորական արուեստին մէջ իրենց կիրառման համար։

Երեկոյեան ժամ 6 ին, գնդապետք Ռընար մեկնեցան Շալէի բանակատեղէն։ Հովը, որ հազիւ զգալի էր երկրիս մակերեւոյթին վրայ, հիւսիսային արեւելքէն կը փչէր անսովոր ուժգնութեամբ։ Վարելի օդապարիկն 300 մեթր բարձրացաւ․ պտուտակը շարժման մէջ դրուեցաւ և օդապարիկը, կէս ժամու չափ հովին դէմ դնելէ յետոյ, դանդաղ շարժումներ ըրաւ առագաստի մը միջոցաւ որ օդապարկի գործարանին հանճարաշատ սպայից յղացած դրութեան նորագոյն բարւոքումներէն մին է։

Նոյն միջոցին, ամբաշէն գործաւորաց խումբ մը գնաց Վիլլաքուպլէի ագարակին շրջակայքն։ Ցամաքաբար, օդապարիկն ուղղուեցաւ նախապէս որոշեալ տեղը․ գետին հասնելէ առաջ, նորէն շարժումներ կատարեց կատարեալ կանոնաւորութեամբ։ Ապա, այն վայրկենին ուր Մէօտէնի զինուորք կը պատրաստուէին ընդունիլ զայն, քանի մը վայրկեան անշարժ մնաց, թէեւ հովն եւս քան զեւս կատաղութեամբ կը փչէր։ Յետոյ, նաւակին կապուած ծանրութեան գործողութեամբ, օդապարիկը գետին իջաւ։

ԵՎԳԱՖԸ ՀԻՒՄԱՅՈՒՆ

Եվգաֆը Հիւմայուն վարիտաթը ումումյէ խազինէսի մահլուլաթ չիֆլիքինտէ պէհէր կիւն միւզայէտէյի իճրա օլունմագտա օլան աթիւյզզիքր մահլուլաթըն մուգայէն օլան 4 հաֆթա միւտտէթի խիտամընտա Չինձի հաֆթասը օլան 1301 սենէսի աղոսթոսինըն 26ընձը բազար էրթէսի կիւնինտէն իթիպարէն պիր հաֆթա զարֆընտա թալիպ օլանլարըն գըյմէթը մուխամմէնէսինին էօշրինէ միւսավի թէմինաթ աղչէսիյլէ պէրապէր խազինէի մէզքիւրէյէ միւրաճաաթ իթմէլէրի լիւզում կէլիր պէտէլը մուաճճէլէյէ մահսուպէն սուրէթ վէ սէրիի գապուլ օլունամայաճաղը Չինձի տէֆա օլարագ պէյան վէ իլան օլունուր։

• 25000 • 143 • —Լալէլիտէ Գըզըլ-Թաշ մահալլէսինտէ Գօսգա ճատտէսինտէ թէրալիէն 30 մէթրօ արսատա Փէվգինտէ 1 օտայը միւշթէմիլ չէհրի 150 ղրշ. քիրալը նիմ քեարկիր 1 պապ էձզաճը տիւքքեանընըն սիւլթինիւ իլէ տիւքքեանը մէզքիւրըն իւսթինտէ Թէվֆիքի Թարիգաէն Փաշլը դալըպ տիւքքեանը մէզքիւրէ զալպ օլունմագ իւզրէ իւթիրա օլունան թէրալիէն 15 մէթրօ մահալլին սիւլթինիւ։

• 10000 • 25—Գալաթատա Ճամիի քէպիր մահալլէսինտէ Ալաճա մէսճիտ սօգաղընտա թէրալիէն 76 մէթրօ արսատէ 3 օտա վէ 2 սոֆա վէ 1 գույույը միւշթէմիլ ախշապ 1 պապ մէնզիլ։

• 35000 • 41 • 29 • 43 • — Պէշիքթաշտա Սինան փաշա աթիգ մահալլէսինտէ Եըլտըզ սօգաղընտա 342 մէթրօ արսատէ Փէվգինտէ 8 օտա վէ 4 սոֆա վէ 1 գույու վէ 600 մէթրօ պաղչէ վէ 76 մէթրօ մահալլէ մաթպախ վէ 76 մէթրօ մահալլէ 1 պապ ախըր վէ Թահթընտա չէհրի 40 ղրշ. քիրալը 2 կէօզ դուքքեանը յի միւշթէմիլ 1 պապ սահիլխանէ վէ Թահթընտա վագը դուքքեանէյէրին րուպ հիսսէսի։

• 5000 • 9 • —Բիւյիւք-բաղչէտա Խէկաճէ Խայրէտտին մահալլէսինտէ Մէրթէպ սօգաղընտա թէրալիէն 76 մէթրօ արսատա Փէվգինտէ 3 օտա վէ 1 գույու վէ 52 մէթրօ պաղչէյի միւշթէմիլ ախշապ 1 պապ մէնզիլին նըսֆ հիսսէսի։

• 7500 • 810 • • —Թօփխանէտէ Ճիհանկիր մահալլէսինտէ Եէնի-Չէշմէ սօգաղընտա թէրալիէն 76 մէթրօ արսատա Փէվգինտէ 3 օտա վէ 1 սոֆա վէ 1 գույու վէ 30 մէթրօ պաղչէյի միւշթէմիլ նիմ քեարկիր 1 պապ մէնզիլին նըսֆ հիսսէսի։

• 12000 • 3 • —Թահթա գալէտէ Թիմուր Թաշ մահալլէսինտէ Լիմոնճըլար սօգաղընտա թէրալիէն 30 մէթրօ արսատէ չէհրի 80 ղրշ. քիրալը 1 պապ գահվէ տիւքքեանընըն կէտիկինին սիւլթինիւ։

• 6000 • 15 • 14 • —Չարշըի քէպիրտէ Փիւրճիւլէր իչինտէ Բալըքէ խանը տէրունինտէ իւսթ գաթտա թէրալիէն 90 մէթրօ արսատէ չէհրի 70չէր ղրշ. քիրալը 2 պապ օտալարըն 5 հիսսէտէն 1 հիսսէսի։

• 750 • 15 • — Պէյօղլընտա Գազզանի մահալլէսինտէ Չըգմազ Սէյիտ Ահմէտ սօգաղընտա թէրալիէն 38 մէթրօ արսատա Փէվգինտէ 2 օտա վէ 1 սոֆա վէ 1 գույու վէ 60 մէթրօ պաղչէյի միւշթէմիլ ախշապ 1 պապ մէնզիլին րուպ հիսսէսի։

• 2500 • 8 • —Պաղչէ գափուսընտա Շէյխ Մէհմէտ Գիլանի մահալլէսինտէ Եմին Էօնիւ ճատտէսինտէ թէրալիէն 38 մէթրօ արսատա Փէվգինտէ 2 օտայը միւշթէմիլ վէ սէնէվի 5000 ղրշ. քիրալը 1 պապ մանավ տիւքքեանընըն կէտիկի 140 սէհիմ իթիպարիյլէ պէշ սէհիմ հիսսէսի։

• 4000 • 22 • — Զագմաճըլարտա Տայէ խաթուն մահալլէսինտէ Պէշիրճի Եէնի խան տէրունինտէ իւսթ գաթտա թէրալիէն 45 մէթրօ արսատէ չէհրի 100 ղրշ. քիրալը քեարկիր 1 պապ օտա կէտիկինին սիւլիւս հիսսէսի։

• 2000 • 3 • – Շէհր էմինինտէ Տէնիզ Աբտալ մահալլէսինտէ Եէնի չէշմէ ճատտէսինտէ Չըգմազ Արապլար սօգաղընտա թէրալիէն 90 մէթրօ արսատա Փէվգինտէ 3 օտա վէ 1 սոֆա վէ 1 գույու վէ 28 մէթրօ պաղչէ յի միւշթէմիլ ախշապ 1 պապ մէնզիլին նըսֆ հիսսէսի։

• 4160 • 85 • —Պապը Ճաֆէրիտէ Բիւսթէմ բաշա մահալլէսինտէ Հաճըճըլար ճատտէսինտէ թէրալիէն 30 մէթրօ արսատէ չէհրի 160 ղրշ. քիրալը պիր կէտիք 1 պապ տուխանճը տիւքքեանընըն 6 հիսսէտէն 1 հիսսէսի։

• 4000 • 23 • —Չարշըի քէպիրտէ Քէչէճի խանը տէրունինտէ իւսթ գաթտա թէրալիէն 20 մէթրօ արսատէ չէհրի 30 ղրշ. քիրալը 1 պապ քեարկիր օտա։

• 1250 • 11 • —Պապը Ճաֆէրիտէ Բիւսթէմ բաշա մահալլէսինտէ Գաբան աալը խանը տէրունինտէ Թահթանիտէ թէրալիէն 38 մէթրօ արսատէ չէհրի 50 ղրշ. քիրայա միւթէհամմիլ 1 պապ օտանըն միւլք մա կէտիք 120 սէհիմտէն 10 սէհիմ հիսսէսի։

• 1500 • 14 • — Լալէլիտէ Գույումճը Պաշչըպաշ մահալլէսինտէ Պաշչըպաշ ճամիի շէրիֆի սօգաղընտա թէրալիէն 45 մէթրօ արսատա Փէվգինտէ 2 օտա վէ 1 սոֆա վէ 1 գույույը միւշթէմիլ ախշապ պիր պապ մէնզիլին նըսֆ հիսսէսի։

• 3750 • 15 • —Էյուպտէ Սիւլէյման Սուպաշը մահալլէսինտէ Մէնզէվի ճատտէսինտէ թէրալիէն 60 մէթրօ արսատէ 3 օտա վէ 1 սոֆա վէ 1 գույու վէ 78 մէթրօ պաղչէյի միւշթէմիլ չէհրի 60 ղրշ. քիրալը ախշապ 1 պապ մէնզիլին նըսֆ հիսսէսի։

• 2500 • 3 • —Չարշամպատա Տէրվիշ Ալի մահալլէսինտէ Գօրուճ աղա չէշմէսի սօգաղընտա թէրալիէն 106 մէթրօ արսատէ 3 օտա վէ 1 գույու վէ 61 մէթրօ պաղչէ յի միւշթէմիլ չէհրի 50 ղրշ. քիրալը 1 պապ մէնզիլին նըսֆ հիսսէսի։

• 4000 • 26 • 24 • —Գասըմ բաշատա Ճամիի քէպիր մահալլէսինտէ Չէօփճիւլէր սօգաղընտա 129 մէթրօ արսատա Փէվգինտէ 2 օտայը միւշթէմիլ մատուռ 1 պապ մաղազա վէ Փէվգինտէ օտալարըն միւլք մա կէտիք 5 հիսսէտէն 1 հիսսէսի։

• 1500 • 8 —Թօփխանէտէ Ճիհանկիր մահալլէսինտէ Թօբրագ սօգաղընտա Թէրգիէն 60 մէթրօ արասա Փէվգինտէ 2 օտա վէ 1 սօֆայը միւշթեմիլ ախշապ պիր պապ մէնզիլին նըսֆ հիսսէսի։

• 2500 • 42 • — Սարրաֆ գարիյէսինտէ Օրթա–Չէշմէ ճատտէսինտէ Թէրգիէն 45 մէթրօ 1 գըթա նըսֆ հիսսէսի։

• 1166 • 3 • —Գասըմ բաշատա Գուլաղսըզ Ահմէտ գաբտան մահալլէսինտէ Համամ սօգաղընտա Թէրգիէն 91 մէթրօ արսատա Փէվգինտէ 4 օտա վէ 1 սօֆա վէ գույու վէ 115 մէթրօ պաղչէ յի միւշթեմիլ 1 պապ մէնզիլին 6 հիսսէտէն 1 հիսսէսի։

• 2000 • 39 • —Խըրգայի Շէրիֆտէ Խէյվաճէ Ալիս մահալլէսինտէ Հաճի Իլյաս չէշմէսի սօգաղընտա Թէրգիէն 76 մէթրօ արսատէ 4 օտա վէ 2 սօֆա վէ 60 մէթրօ պաղչէ յի միւշթեմիլ ախշապ 1 պապ մէնզիլին նըսֆ հիսսէսի։

---

(1) Ճիւմլէլէրին պաշլարընտաքի հիզատա պուլունան բագգամլար՝ մահլուլաթըն նումէրօլարընը, իքինճի հիզատքիլէր՝ գըյմէթը մուխամմէնէլէրի, վէ իւչիւնճիւ խըզատքիլէր՝ պէտէլը միւզայէտէլէրինի պիլտիրմէքտէ տըրլէր։

ՇԱՀԱՒՈՐ ԱԶԴ

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ՌՈՒՄԵԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԵԱՑ

Օրգէն յայտնի է թէ՝ սոյն վիճակահանութիւնն երկու ամիսը անգամ մը տեղի կ'ունենայ արքունի Փաղերանոցին մէջ։

Այս անգամ 94րդը պիտի քաշուի յառաջիկայ ըստ եւրոպական հոկտ. 1ին — ըստ յունաց սեպտ. 20ին — և 500 թիւեր պիտի շահին. առաջին պարգեւն է այս անգամ 300,000 և երրորդը 25,000 ֆրանք։ Ասոնցմէ զատ 48 թիւեր եւս այլ և այլ մեծ պարգեւներ, իսկ մնացեալ 450 թիւերն 400 ական ֆրանգ պիտի շահին։

Շահելի գումարին ամբողջը ստանալու իրաւունք ունեցող բաղդատոմսին գինն է, 7½, կէսինը 5. և մէկ քառորդինը 3 դահեկան։ Ասոնց մայրերը Եսայեան և Զարիֆի դրամատուններն են։ Գաւառներէն հնչուն դրամի տեղ ֆոլ և ամեն լեզուէ նամակ կ'ընդունուի։

Ի վաղուց չնայուած բաժնեթղթոց թիւերը առ մեզ ղրկուած ատեն՝ առանց ո և է փոխարինութեան կը նայուին։

Ցանձնարարութիւնք ընդ փոյթ կը կատարուին։ Դիմել ուղղակի առ

ՄԱՐԳԱՐ Յ. ԳՈՒԼԱԳԸՉԵԱՆ

Ղալաթիա, կամուրջի գլուխ թիւ 33.

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Տայիրէի ասքէրիէ վէ ճիվարընտա պուլունան հասթախանէ վէ քըշլալէրէ վէ պիրինճի օրտուի հիւմայուն տայիրէսինէ վէ թէրսանէի վէ պիյատէ սէլասէտէ պուլունան պիյճիւմէ էմաքինի ասքէրիէյէ միւթէքարրիպ իւլ հուլուլ օլան մէվսիմի շիթատէ քուրուլաճագ սօպալէրին իքմալի նէվաքըսը իչուն միւճէտտէտէն լուզումի օլաճագ սօպա պօրուլարը իլէ էտէվաթի սայիրէսի վէ մէզքիւր սօպալէրին մահալլէրինէ քուրմա իւճրէթի իլէ տայիրէի ասքէրիէ սօպալէրինին էվվէլ պահարէ գատար հէր օն պէշ կիւնտէ պիր քէրրէ թէթհիրիէ իւճրէթի ֆիյաթի մալիւմէ իլէ թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ էյլուլը բումինին պէշինճի բէնճշէնպիհ կիւնիւնէ գատար պէհէր կիւն միւնագասը պիլ իճրա մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիի վիրիլէճէկինտէն թալիպ օլանլէրին վէ էէտըիճի ճիւմա իրթէսի կիւնի եւզատէ պէշ թէնզիլինէ բաղլըպ պուլունանլէրին մա քամը սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

29 աղօսթօս 1301

2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Ինշաաթը ասքէրիէ լազըմէսի իչուն իշպու իւչ խուզ պիր սէնէի մալիյէսի խըլալի իպթիտասընտան սէնէի մէրքումէ շուպաթի ղայէսինէ գատար ալթը մահ զարֆընտա լուզումի օլան էճնասը էսվարդը վէ տէօրթ քէօշէ լամա թիմուրի իլէ տէր ալիէ բիյասընտա սաթըլան հէր նէվի բօթրէլ թիմուրլերին քանը ճինստէնտէ մըգտարէ լուզում կէօրիւնիւր իսէ օլ մըգտար բօթրէլ թիմուրլերինին իթասը տէրտէսթը միւնագասա օլտըղընտան վէ իշպու չէհրի խըլալըն օն պէշինճի կիւնի գարարը գաթիի իրթէսի վէճիհլէ եւզատէ պէշ թէնզիլըլմիք գապուլ օլունաճաղընտան դիքքը օլունան թիմուրլէրի իհալէ թալիպ օլանլէրին շէրայիթի մուայէնէսինի էօկրէնուպ թէնզիլըմ իճրա իլէ մէք իւզրէ չիմտիտէն խըմիհ քեամ վէ ինշաաթ տայիրէսինէ միւրաճաաթ իյլէմէլէրի իլան օլունուր։

29 աղօսթօս 301

2—3

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITISH AND MERCANTILE

Insurance company

ՆՈՐԹԷ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

Լոնտրայի և Էտինպուրկի ապահովութեան ընկերութիւն

		Անգլ. Լիր.
Արտօնեալ դրամագլուխ		3,000,000
Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ		2,500,000
Վճարեալ »	625,000	
Պահեստի դրամ հրդեհի պատահականութեանց դէմ	1,592,235	
Կեանքի պատահականութեանց դէմ պահեստի դրամ	3,841,194	
		6,058,429
Հրդեհի ճիւղէն հասոյթ 1883 տարւոյ	1,186,865	
Կենաց ճիւղէն հասոյթ 1883 տարւոյ	551,307	
		1,738,172

NORTHERN

Assurance company

ՆՈՐԹՀԸՐՆ

Լոնտրայի և Էպրտինի ապահովութեան ընկերութիւն

		Անգլ. Լիր
Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ		3,000,000
Վճարեալ »	300,000	
Պահեստի դրամ հրդեհի պատահականութեանց դէմ	811,871	
Կեանքի պատահականութեանց դէմ պահեստի դրամ	1,778,300	
		2,890,171
Հրդեհի ճիւղէն հասոյթ 1883 տարւոյ	520,206	
Կեանքի ճիւղէն հասոյթ 1883 տարւոյ	251,572	
		771,778

Ստորագրեալն իւր բազմաթիւ յաճախորդաց և փափաքիս ընդհանուր յարգոյ հասարակութեան կը ծանուցանէ թէ ինքն վերոյիշեալ երկու ընկերութեանց միացեալ գործակատար ընտրուած ըլլալով, այնպիսի դրութեան մը մէջ կը գտնուի, որով հրդեհի դէմ ապահովութեան մեծ դիւրութիւններ կը մատուցանէ։

Ապահովութեանց կարգադրութիւնները կը բաղկանան երկու ընկերութեանց մէջ համեմատական բաժանումէ մը, և այսպէս ապահովութեան և դիւրութեան աւելնալովը ընկերութիւնս ալ կրնայ աւելի մեծագումար ապահովութիւն բանողներու ինքզինք ներկայացնել։

Գրեթէ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւնք կրնան ընդունիլ, ինչպէս Բերայի, Ղալաթիոյ և Պոլսոյ մէջ, նոյնպէս մօտակայ քաղաքները, գիւղերն և գաւառները։

MARITIME

Insurance Cie limited of Liverpool

Capital Lt. 500,000

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

Ծովային ապահովութեան ընկերութիւն

Դրամագլուխ 500,000 Անգլ. լիրա

Ծով ագրեալը, շոգենաւներու և առագաստանաւերու մէջի վաճառքներն ու կարասիները խիստ դիւրաւոր պայմաններով ապահովելու իշխանութիւն ստացած է ընկերութեան կողմէ։

Գիներուն և այլոց վրայ տեղեկութիւն ստանալ ուզողք պէտք է դիմեն Ղալաթիա, Քօմիսիօն խանի անկիւնը՝ երկաթէ կամուրջին վրայ նայող սենեակն, առ

Կ. Պոլսոյ Ընդհ. Գործակատար յիշեալ Ընկերութեանց
ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ

ՆՈՐՏՏԱՅՉԷ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՄԲՈՒՐԿ

Յիշեալ ընկերութիւնն հրդեհի դէմ կ'ապահովագրէ տուներ, կարասիներ, խանութներ և ապրանքներ յոյժ շահաւէտ պայմաններով, միջնորդութեամբ իւր ընդհանուր գործակալութեան։

ՇԻՆՏԼԷՐ ԵՒ ԱՍՏՈՒԾԱՏՈՒՐ

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՀՃԷ-ԳԱՊՈՒ, ՃԷԼԱԼ ՊԷՅ ԽԱՆ

50

ՕՍՊՕՐՆԻ ՅՈՐԵՆ ՀՆՁՈՂ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՄԵՔԵՆԱՅՆ

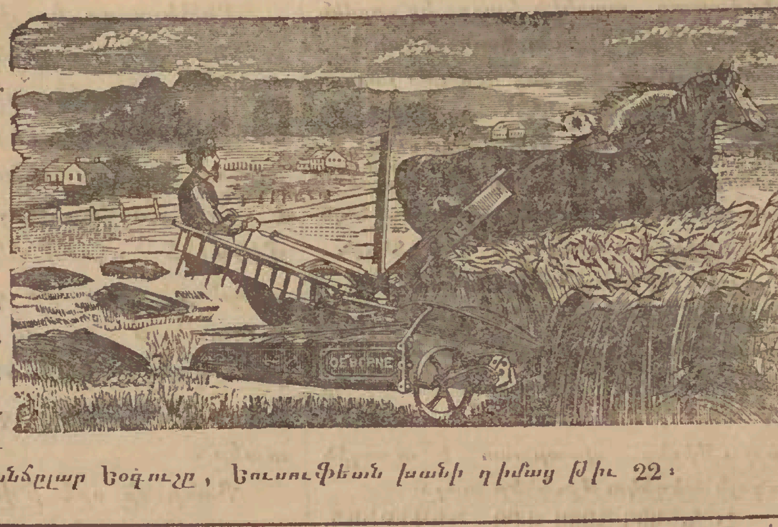

Օրը 88,000 քառակուսի կանգուն, լայնքն 55 ոտնաչափ կը հնձէ, ծանրութիւնն է 280 օխայ։ Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ ընդհանուր գործակատար Մկրտիչ և Յովհաննէս Մուրատեան եղբարք Կալաթա Եօրկանճըլար ճատտէսի թիւ 70 և Պոլիս, Ֆինճանճըլար Եօգուշը, Նուսուֆեան խանի դիմաց թիւ 22։

[illegible]

ՏԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԳՈՐԾԻՆԵՐ

ՊՂՆՁԷ, ՁՈՒԼԱԾՈՅ ԵՒ ԾԵԾՈՒԱԾ ԵՐԿԱԹԷ

ՊԱՐՏԷԶԻ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐ

32 Մահմուտիյէ փողոց, և
24 Բէրչէմպէ բազար Ղալաթիա

Հէնրիկ ԼԱՆԺ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՄԵՔԵՆԱՅՆԵՐ

ԱՏԱՂՁԱԳՈՐԾԻ

ԵՒ

ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԳՈՐԾԻՆԵՐ

509

[illegible]

ԽԱՐԻՍԽ

ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԵԿԱՄՏԻՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

Ի ՎԻԷՆՆԱ

Հաստատեալ 1858ին

1883 Դեկտեմբեր 31ին երաշխաւորեալ հասոյթն էր 80.711.893·45 Փրանք։

Ապահովագրել տուող անձինք մահուան պարագային մէջ տարեկան բաժիններէն % 25 շահ կ'ընեն։

Ապահովագրել տուող անձինք կենաց պարագային մէջ ապահովագրեալ դրամագլուխներէն մինչեւ 41 ½ % շահ կ'ընեն։

ԽԱՐԻՍԽ ընկերութեան կատարած գլխաւոր գործողութիւնք են.

Ա. Ապահովագրութիւն մահուան պարագային մէջ։ Օրինակ.

35 տարեկան անձ մը 286 Փրանքի տարեկան բաժ՚ն մը կը վճարէ իւր ժառանգորդաց ապահովելու համար 10,000 Փրանքի դրամագլուխ մը, վճարելի իւր մահուանէն յետոյ և որ իրեն իրաւունք կուտայ շահուց մասնակցիլ իւր ապրած միջոցին։

Բ. Ապահովագրութիւն կենաց պարագային մէջ (Օժիտք)։ Օրինակ.

Մէկ տարեկան եղած միջոցին ապահովագրեալ տղայ մը քսան տարի յետոյ 10,000 Փրանքի դրամագլուխ մը պիտի ստանայ. ասկէ զատ, պիտի մասնակցի Ընկերութեան 85 % շահուց՝ 298·30 Փրանք տարեկան բաժնոյն փոխարէն։

Վեցամեայ վճարելի կրկին ապահովութեան բաժինն է տարին 116·19 Փրանք։

Թուրքիոյ համար ընդհանուր Ներկայացուցիչ

ՄՈՐԻՍ ՊԷՐՔՃԻ

Գրասենեակք, Ղալաթիա, Վոյվոտա փողոց, Թիւ 29, Գերմանական Թղթատան վրայ.

Ընկերութեան սեղանաւորն է Ս. ԱՏԼԷՐ

ՁՐԻ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ ԱՄԵՆ ԼԵԶՈՒԱՒ

ՀԻՒԱՆԴԻՆ ԲԱՐԵԿԱՄԸ

ԱՌԱՋՆՈՐԴ

ՀԻՒԱՆԴԱՑ ԴԱՐՄԱՆՄԱՆ

Ի

ՏՐ. Ս. Ց. ՑԱԿՈԲԵԱՆԷ

Կեդրոնատեղին է Արամեան Գրատունը, և կը ծախուի բոլոր Հայ Գրավաճառաց և Պ. Վայսի քով ի Բերա։

ԳԻՆ 1 ՄԷՃԻՏ

N. 7.

Գաշընմագ, պաշ թէբի, էմրազը ծիլտի միւշիրի վէ սաչ տէօքիւլմէսի։ Էմրազը մէզքիւրէ Տէլօրիէ մէրհէմինին խիթիմալը իլէ սէրիէն միւնտէֆի օլուր։ Բարիսաէ Գըլէրի սօգաղընտա 34 նումէրօլու քիմեակիէր Մ. Տէլօրիէ վէ սաիր էճզաճը վէ բէրուքէր տիւքեանլարընտա պուլունուր, գալըպընտան սագընմալը։ Ջանաղընըն ֆիյաթը 20 ղուրուշ. Խարըմ ջանաղընըն ֆիյաթը 12 ղուրուշ։ Տէրսաատէթտէ տէբօզիթօսու Խալըճըզ Ղալաթա կէօմրիւքիւնիւն գարշըսընտա Մ. Ջէրվաթինին մաղազասընտա տըր։

ԼՈՑԹԸՆ ԵՒ ՁԻՄՆԷԼ

ՄԹԵՐԱՆՈՑ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵԱՑ

ՔԻՒՐՔՃԻ ԳԱՊՈՒՍԸ, ՂԱԼԱԹԻԱ

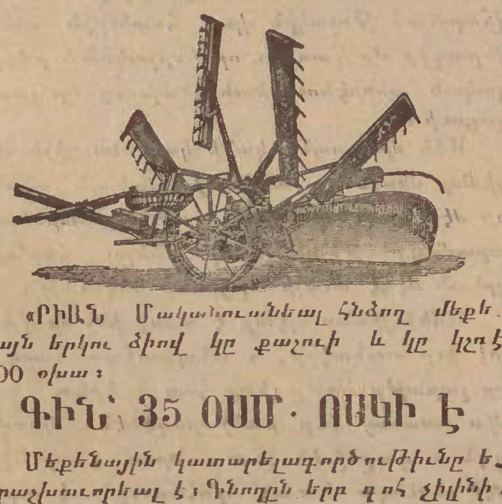

«ՐԻԱՆ» Մականուանեալ հնձող մեքենայն երկու ձիով կը քաշուի և կը կշռէ 300 օխա։

ԳԻՆ՝ 35 ՕՍՄ. ՈՍԿԻ Է

Մեքենային կատարելագործութիւնը երաշխաւորեալ է։ Գնողն երբ գոհ չըլլայ, կրնայ ետ առնուլ իր ստակն։

502

Marque de Fabrique

«ԿՈՒՏՐՈՆ ՎԻՐՆ»

ՎԱՐՁԱՏՐԵԱԼ ՇՔԱՆՇԱՆՈՎ

Ամսթէրտամի 1883ի աշխարհահանդէսին մէջ

Ան՝ պարունակելով ջրոյ մէջ կատարելապէս լուծելի խայծղանը (դամբռան)

ՄԻԱԿ ՃՇՄԱՐԻՏ ՄՈՒՉՆ

Այս բաղադրութիւն ունի խայծղանի ԲՈԼՈՐ ԲՈՒԺԻՉ յատկութիւնները, մինչդեռ խայծղանի ՄԻԱՅՆ պատրաստութիւնք միայն անոր համն և հոտն ունին։ «ԿՈՒՏՐՈՆ ՎԻՐՆ»ի մէկ չափն կը պարունակէ քարվիլի մը բուժիչ սկզբունքները։ Բայց կարելի է օրը 20 չափ «ԿՈՒՏՐՈՆ ՎԻՐՆ» առնուլ առանց բնաւ ձանձրանալու, մինչդեռ խայծղանի քան քարվիլ ալեաց վտանգաւոր բորբոքում առաջ կը բերեն։

ԽԱՅԾՂԱՆԻՆ ԻՒՐ ԹԷՐԻ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷՆ ԱՆՀՈՒՆՆԱՊԷՍ ԱՒԵԼԻ ԱԶԴՈՒ ԵՒ ԵՐԵՔՊԱՏԻԿ ԱԺԱՆ, «ԿՈՒՏՐՈՆ ՎԻՐՆ»ի հեղուկը լիտր կը ծախուի 1.50 Փրանքի՝ 20 լիտր խայծղանի ջրի համար։ Իսկ 0·10 պատրաստուած շաքարանուշէն 100 հատ պարունակող շիշը 2·50 Փրանքի կը ծախուի։

Ընդհանուր մթերանոցապետ

Ժ. ԱԼԻԲՐԱՆՏԻ

Դեղարան Տէլլա-Սուտա

169—Մեծ փողոց Բերայի—169

Կ. Պոլիս

ՄԻՋԱՏԱՍՊԱՆ ՃՇՄԱՐԻՏ ՓՈՇԻ

ԾԽՄԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԵԱՄԲ

Ա. ՄԻԹԱԼՈՎԻՉԻ

Ի ՍՊՈԼԻԹՈ, ԴԱԼՄԱՏԻԱ

Ղալաթիոյ մէջ Մթերանոցն է Մոմհանէ, Լոյտ խան, 2.

ԲԱԲԱԵԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվրբուլի, Մէնչէսթըրի և Օտեսայի միջև կանոնաւորեալ բանող

ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Անուանք	Թօնոյ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	Պրէս
Արարատ	2,500	Բոճըրս
Արքատիա	2,500	Փրուդշանք
Լագօնիա	2,500	Ռուպիքս
Մասեդոնիա	2,500	Մօրչ
Բուլկէրիա	2,800	Ֆօթըրկիլ

Պըլկարիա շոգենաւն ամսոյս 24ին Պաթումէն վերադառնալով անմիջապէս Լիվրբուլ պիտի ուղեւորի։

Այա Սոֆիա շոգենաւն ամսոյս 24ին Լիվրբուլէն աստ կ'սպասուի։

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամեն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ, ԲՈԲՕ ԵՒ ԸՆԿ. Գործակալք

513

ՔԻՒՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք ամեն շաբաթ կանոնաւորապէս կը բանին Լիվրբուլէ և Մէնչէսթըրէ միջև.

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Օրանիա	7,000	Մալթա	3,000
Ագլաա	3,000	Մորոքքօ	2,500
Ալէբբօ	3,000	Նանթ	2,500
Պոթնիա	4,600	Բավոնիա	5,000
Պալպէք	2,500	Բալմիրա	3,000
Պրիթիշ Քուին	1,200	Սերվիա	7,800
Սէֆալոնիա	5,000	Սիդիա	4,600
Քադալոնիա	4,700	Սարակօսա	3,000
Շէրպուրկ	2,000	Սամարիա	3,000
Տէմէրարա	2,500	Սիտոն	3,000
Կալլիա	4,000	Թարիֆա	3,000
Քէտար	2,500	Թրինիտատ	2,500
Մարաթոն	3,000		

Քէտար շոգենաւը, Նաւապետ Աթքին, Լիվրբուլէ աստ հասաւ ընդհանուր վաճառով։

Ստորագրեալն արտօնութիւն ունի ուղեւորներ և վաճառք ընդունիլ Նիւ-Եորքի, Պոստընի, կամ Ամերիկայի և Գանատայի ուրիշ և ոևէ նաւահանգստի համար։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ

Գործակատար

Թիւ 1 Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան Ղալաթիա

511

ՖՐԷՏ ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք կանոնաւորապէս կը բանին Լիվրբուլէ և Մարսէյլէ միջև.

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Ալճէրիան	2500	Ֆավօնեան	3700
Ալգէրիան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անատոլեան	2500	Ֆլորիան	3700
Աթենեան	2500	Իպերիան	5500
Արաբիան	3700	Իլիրիան	5500
Պավարիան	6000	Իսդրիան	5500
Պուլկարիան	6000	Լեսպիան	2200
Քասթիլեան	800	Լիպուրնեան	2500
Սայրէնեան	2000	Լիգօրն	800
Տուրոյ	700	Օբորթո	700
Էճիպշըն	3700	Բերսիան	3800
Ֆապիան	3700	Վալէնսիան	6800
Ֆալէրնիան	3700	Վիրճինեան	6800

Անատոլեան շոգենաւը, նաւապետ Ֆըլէմինկ ամսոյս 21ին շաբաթ օրը դէպի Լիվրբուլ պիտի ուղեւորի Զմիւռնիոյ ճանբով։

Ալճէրեան շոգենաւը նաւապետ Քրիսթիան ամսոյս 14ին Լիվրբուլէն աստ կ'սպասուի։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ

Գործակալ

Թիւ 34, 35, 36, Նէճիպ Միւլքէթ խան, Ղալաթիա.

Նաւատէրք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ. Լիվրբուլ

Գործակալութիւնք

Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնթէն.

Ճիպրալդար, Պ. Թ. Քարվէր Եղբարք

Ալեքսանդրիա, Կ. Լ. Վահման և ընկ.

Մալդա, Ա. Քամիլերի.

Շիրա, Ա. Մ. Մավրօկօրտադոյ.

Զմիւռնիա, Պ. Ռիդզօլ և ընկ.

512

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ընդ մէջ Անվէրսի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Ալպանօ	2,000	Լէանտրօ	4,500
Անճէլօ	3,000	Մարէնկօ	4,300
Արկօ	1,300	Մարատօն	2,500
Պասսանօ	3,500	Միլօ	2,000
Պօրօտինօ	2,200	Ներօ	2,000
Պրաւօ	2,000	Օթէլլօ	5,000
Գէյրօ	2,600	Օրլանտօ	3,000
Գալիբսօ	2,500	Օդրանդօ	4,500
Գամէօ	2,100	Օգգօ	2,000
Գադօ	2,000	Բասիֆիք	1,200
Գօմօ	2,700	Բալէրմօ	3,200
Տիտօ	2,500	Բասդէր	1,700
Տօմինօ	1,800	Քիդօ	2,800
Էրագօ	2,600	Րիալթօ	4,400
Տրադօ	2,600	Րինալտօ	3,200
Ֆալքօն	800	Րօլլօ	3,000
Ֆիտօ	1,700	Րօմանօ	5,500
Ֆլամինկօ	1,600	Րօմէօ	3,500
Կալիլէօ	5,500	Սալէրնօ	4,000
Կիդանօ	2,200	Սաքֆօ	2,000
Կօզօ	1,800	Սիլվիօ	2,000
Կրօտօ	2,200	Սօրէնդօ	4,300
Հանկօ		Թասսօ	1,200
Հէրօ	2,000	Թ. Ուիլսըն	3,000
Հիտալկօ	3,000	Թիկէր	1,300
Հիւմպէրդ	1,200	Թօլէտօ	2,800
Ճիւօ	2,300	Քանդօ	3,600
Քէլօ	2,000	Նէտտօ	1600
Քօֆինօ	2,200	Չէպրա	3,000
Լէօ	2,000	Չէրօ	11,0

Ալէրնօ շոգենաւը, նաւապետ Ռօճըրս ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ։

Ռինալտօ շոգենաւը, նաւապետ Նիւմէն ընդհանուր վաճառքով Հըլէն աստ հասած, պարպած և յԹեսա ուղեւորած է։

Տրադօ շոգենաւը, Նաւապետ Տուկլաս, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն աստ հասած է, մեկնած է Իզմիր, Պոլիս և Օտեսա երթալու համար։ Սեպտ. 10ին աստ կ'սպասուի։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւններ կան

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖՐԷՏԷՐԻՔ ՀԻԼՏ ԵՒ ԸՆԿ.

Գործակալք

Թիւ 17–18, Քիւչիւք Միլլէթ խան Ղալաթիա

514

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսէյլի և Բաթումի միջև կանոնաւորապէս բանող

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լէ Վօլ, որ օգոստ. 27ին Մարսիլիայէն և սեպտեմբեր 15ին Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լ'Անժօլ։

Ուղեւորաց և ապրանքներու համար

Նաւուղէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԻՈԹԻ ՐԸՊՈՒԼ
Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միլլէթ
Մոմհանէ փողոց, Թիւ 141

514

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվրբուլի և Մէնչէսթըրի միջև բանող շոգենաւք

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Քանոբուս	4200	Օսայրիս	3000
Ֆերոս	4000	Նեբթիս	3000
Օսմանլի	4000	Բերա	3000
Սեսոստրիս	3250	Ատլանտիք	1700
Թիպս	3250	Լոդիւս	800
Մակտալա	3250	Օլինտա	800
Մարիօթիս	3250	Սեպիլ	700
Սֆինքս	3000		

Սէնդօրլէնս շոգենաւը, Նաւապետ Քրոուք, ամսոյս 23ին Լիվրբուլէն աստ կ'սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Թ. ՌՈՒԹՈԼ և ԸՆԿ.
Մէյտանճըգ փողոց,
Ռութոլ խան
ՃԷՅՄԶ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
51, Ճէյմս Սթրիթ, Լիվրբուլ

515

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ–ՉԷՔՄԷՃԷԻ

Սկսեալ ի 1 Մայիսի (Ն. Տ.) 1885, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ–ՉԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	0	4	2	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	60	62	64	66	
	Առաւօտ												Իրիկուն													
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլի	6 17	6 50	7 15	7 42	8 14	8 43	9 12	9 42	10 20	10 39	11 17	11 49	12 49	1 49	2 21	2 58	3 27	4 3	4 34	5 10	5 39	6 12	6 32	7 ...	7 30	...
Գում–գափու	6 28	7 ...	7 27	7 53	8 25	8 54	9 23	9 53	10 30	10 49	11 28	12 ...	12 59	2 ...	2 32	3 9	3 38	4 14	4 45	5 21	5 50	6 23	6 42	7 11	7 41	...
Եենի–գափու	...	...	...	7 57	...	8 58	...	...	10 34	10 53	11 32	12 4	1 3	2 4	2 36	3 13	3 42	4 18	4 49	5 25	5 54	6 28	...	7 15	7 46	...
Տավուտ փաշա	...	...	...	8 ...	...	...	...	...	10 37	10 56	11 35	12 7	1 6	2 7	2 39	...	3 45	...	4 52	...	5 57	6 31	...	7 18	7 49	...
Սամաթիա	...	...	...	8 6	...	9 4	...	...	10 42	11 1	11 40	12 12	1 11	2 12	2 44	3 19	3 50	4 24	4 57	5 31	6 2	6 36	...	7 32	7 54	...
Եետի–գուլէ	6 37	7 10	7 41	8 12	8 33	9 10	9 31	10 1	10 46	11 4	11 45	12 15	1 14	2 17	2 47	3 24	3 53	4 30	5 ...	5 37	6 5	6 39	6 52	7 26	7 59	...
Մագրիգիւղ	6 48	7 23	8 ...	8 24	...	9 22	...	...	10 58	...	11 58	...	...	2 29	...	3 36	...	4 42	...	5 49	...	...	7 6	...	8 10	...
Այ Ստեֆանո	...	7 33	8 14	8 34	...	9 32	...	...	11 8	...	12 9	...	...	2 39	...	3 46	...	4 52	...	5 59	...	...	7 18	...	...	...
Քիւչիւք Չէք.	...	...	8 25	...	...	...	...	...	...	...	12 18	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	7 27	...	...	...

ՔԻՒՉԻՒՔ–ՉԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23		25	27	29	31	33	35	37	39	61	63	65	1	67	
	Առաւօտ												Իրիկուն													
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիւչիւք Չէք.	...	6 34	...	—	...	...	...	...	—	...	...	...	...	...	1 40	...	...	...	...	...	...	...	...	6 38	...	...
Այ Ստեֆանո	...	6 44	...	7 45	...	8 44	...	9 38	...	...	11 20	...	...	...	1 51	...	2 58	...	4 4	...	5 11	...	6 27	6 51	...	...
Մագրիգիւղ	6 ...	6 55	7 24	7 57	...	8 55	...	9 49	...	...	11 31	...	...	...	2 3	...	3 9	...	4 15	...	5 22	...	6 33	7 5	...	...
Եետի–գուլէ	6 13	7 8	7 37	8 11	8 38	9 9	9 37	10 2	10 12	11 ...	11 44	...	1 15	1 44	2 16	2 52	3 22	3 48	4 29	5 5	5 36	6 12	6 53	7 26	7 58	...
Սամաթիա	6 17	7 12	7 41	8 15	8 42	9 13	9 41	...	10 16	11 12	11 48	...	1 19	1 48	2 20	2 56	3 25	4 2	4 33	5 9	5 40	...	6 57	...	8 2	...
Տավուտ փաշա	6 22	7 17	7 45	...	8 47	...	9 46	...	10 21	11 16	11 53	...	1 24	1 53	2 25	3 2	3 31	4 7	4 38	5 14	...	...	7 2	...	8 7	...
Եենի–գափու	6 25	7 20	7 49	8 21	8 50	9 19	9 49	...	10 24	11 21	11 56	...	1 27	1 56	2 28	3 5	3 34	4 10	4 41	5 17	5 46	...	7 5	...	8 10	...
Գում–գափու	6 30	7 25	7 54	8 26	8 55	9 24	9 54	10 11	10 29	11 24	12 1	...	1 32	2 1	2 33	3 10	3 39	4 15	4 46	5 22	5 51	6 22	7 10	7 40	8 15	...
Կ. Պոլիս	6 39	7 34	8 3	8 35	9 4	9 33	10 3	10 20	10 38	11 29	12 10	...	1 41	2 10	2 42	3 19	3 48	4 24	4 55	5 31	6 ...	6 31	7 20	7 50	8 24	...
	...	...	...	—	...	...	...	...	...	... 38	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

Փոքր ծրարներն անխտիր կ'ընդունուին ամէն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մաքրի գիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց մինչեւ բանող կառախմբոց միջեւ։ Ուրբաթ և Կիրակի օրերն թիւ 20 կառախումբը կանգ պիտի առնու ի Ֆլօրիա։